

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1881. Första Kammaren. N:o 18.

Fredagen den 11 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Justerades ett protokollsutdrag för den 9 och protokollet för den 4 innevarande månad.

Anmälades och bordlades Konstitutions-Utskottets Utlåtande N:o 4, i anledning af väckta motioner om ändring i § 14 Riksdagsordningen.

Föredrogos å nyo och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts den 8 i denna månad bordlagda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o angående försäljning af två Axevalla mötesfält tillhörande skogs-lotter;

2:o angående anvisande af erforderliga medel för genomförande af Medelpads fögderis delning i två fögderier;

3:o angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägs-anläggningar;

4:o angående medgifvande för Strömsholms nya kanalbolag att medelst årliga afbetalningar gälda återstoden af en bolagets skuld till staten; samt

5:o angående täckande af en å anslaget till Marinregementet uppkommen brist.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Lag-Utskottets den 9 innevarande Mars bordlagda Utlåtanden N:is 19—27; hvarefter beslöts att dessa ärenden skulle sättas sist och det denna

dag första gången bordlagda utlåtandet främst på föredragningslistan för nästa sammanträde.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde; hvarefter Kammaren åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Lördagen den 12 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr Statsrådet *Themptander* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o angående åtskilliga de Kongl. teatrarne rörande ärenden;

2:o angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Hilleshög N:is 3 och 10 i Malmöhus län för uppförande af en småskola för Hilleshögs by;

3:o angående författning om kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg; samt

4:o angående beviljande af pension å allmänna indragningsstaten för Professoren Johan Christofer Boklunds enka.

Herr Grefven och Talmannen mottog dessa propositioner med förklarande att de skulle af Kammaren i grundlagsenlig ordning behandlas.

Justerades protokollet för den 5 innevarande månad.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades Herr *Rappe* under fjordena dagar från och med denna dag.

Upplästes ett inlemnadt läkarebetyg af följande lydelse:

Att Herr Justitieombudsmannen *N. A. Fröman*, som nu lider af ett Diarrhè, måste för denna åkommas vårdande under några dagar hålla sig inne i sina rum, betygar på embetsed
Stockholm den 12 Mars 1881.

J. Molander.
Med. D:r.

Föredrogos och bordlades de denna dag aflemnade Kongl. propositionerna.

Upplästes två protokoll af följande lydelse:

År 1881 den 11 Mars sammanträdde Kamrarnes valmän för att, jemlikt 71 och 73 §§ Riksdagsordningen, utse Riksdagens fullmäktige i Riksbanken jemte suppleanter för dem; och befunnos, efter valförrättningarnes slut, hafva blifvit utsedde till

Ordförande:

Grefve Lewenhaupt, Carl Magnus Casimir, f. d. Kapten, med 45 röster, sedan en valsedel på grund af felaktighet blifvit kasserad.

Öfrige fullmäktige:

Herr Arnberg, Johan Wolter, Filosofie Doktor,	med 47 röster,
» Dufwa, Alfred Wilhelm, vice Häradshöfding	» 47 »
» von Ehrenheim, Per Jakob, f. d. Statsråd	» 47 »
Friherre Fock, Alfred Henrik Edvard, Kansliråd,	» 47 »
Herr Richter, Fredrik, Sekreterare i Jernkontoret,	» 47 »
» Larsson, Liss Olof, i Vestannor, Hemmansegare,	» 45 »

sedan en valsedel på grund af felaktighet blifvit kasserad.

Suppleanter:

Herr Smerling, Leonard, Grosshandlare,	med 48 röster,
» Olsson, Ola Bosson i Maglehult, Hemmansegare,	» 46 »
» Österlind, August, Grosshandlare,	» 46 »

sedan ordningen mellan de begge sistnämnde blifvit genom lottning bestämd.

W. Stråle.

E. Key.

A. G:son Bennich.

I. Lyttkens.

År 1881 den 11 Mars sammanträdde Kamrarnes valmän för att, jemlikt 71 och 73 §§ Riksdagsordningen, utse Riksdagens fullmäktige i

Riksgäldskontoret jemte suppleanter för dem; och befunnos, efter val-förrättningarnes slut, hafva blifvit utsedde till

Ordförande:

Friherre Åkerhielm, Johan Gustaf Nils Samuel, Öfverstekammar-junkare med 45 röster.

Öfrige fullmäktige:

Herr von Stockenström, Carl Reinhold Polhem, Bruksegare, med 48 röster,
 » Anderson, Frans Albert, Kammarråd, » 48 »
 Friherre Nordenfalk, Johan, Godsegare, » 48 »
 Herr Åbergsson, Anders Victor, Revisionssekreterare » 48 »
 » Samzelius, Per, Sekreterare, » 47 »
 » Hierta, Carl Gustaf, Kapten, » 24 »
 den sistnämnde efter lottning med Herr Olsson, Ola Bosson, Hemmans-egare, som likaledes erhållit 24 röster.

Suppleanter:

Herr Biesert, Johan Niklas, Fabriksidkare, med 48 röster,
 » Ericson, Carl Wilhelm, Major, » 47 »
 » Eriksson, Gunnar, i Mörviken, Hemmansegare, ... » 24 »
 den sistnämnde efter lottning med Herr Johansson, Johan, i Bergsäng, som likaledes erhållit 24 röster.

W. Stråle.

A. G:son Bennich.

E. Key.

I. Lyttikens.

Herr Grefven och Talmännen hemställde, att dessa protokoll skulle läggas till handlingarna samt Riksdagens Kanslideputerade underrättas om deras innehåll med anmodan att låta uppsätta och till Kamrarne ingifva förslag till så väl förordnanden för de valde som ock underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med anmälan om de verkställda valen; hvilket bifölls.

Anmäldes och bordlades Lag-Utskottets Utflåtanden:

N:o 28, i anledning af väckt motion om förbud för ledamot af underrätt att inför samma rätt föra andras talan;

N:o 29, i anledning af väckt motion om ändring i 30 Kap. 1 § Rättegångsbalken; samt

N:o 30, i anledning af väckt motion om förändrade bestämmelser rörande förlust af medborgerligt förtroende.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Konstitutions-Utskottets sistlidne dag bordlagda Utlåtande N:o 4, i anledning af väckta motioner om ändring i § 14 Riksdagsordningen.

Fortsattes föredragningen af Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 4, angående tullbevillningen.

5 punkten.

Tullen på majs.

Utskottets förra hemställan.

Herr Kockum: Att Bevillnings-Utskottets betänkande i nu föreliggande punkt icke kan vara för mig tillfredsställande faller sig helt naturligt, och vågar jag derföre anhålla om några ögonblicks uppmärksamhet för att bemöta de skäl, som af Utskottet framstälts för afslag å min motion.

I denna min motion har jag tagit mig friheten påpeka, att en förändring inträffat inom landet i afseende på majsens användande. Ifrån det att man förut hufvudsakligen använde den till bränvinsbränning har man numera börjat använda den till största delen för kreatursutfodring. Detta har icke blifvit af Utskottet bestridt, hvarföre detta mitt motiv står kvar såsom ovederlagdt, men jag vill emellertid med några siffror visa riktigheten af mitt påstående. Enligt de från bränvinskontrollbyrån lemnade uppgifter har under föregående sommar och höst samt under Januari och Februari månader detta år åtgått 170,000 centner majs till bränvinsbränning. Men enligt uppgifter, som jag fått från handelshus i Malmö och Ystad, hafva derifrån försålts ensamt till jordbrukare inom provinsen Skåne öfver 170,000 centner majs och dessutom hafva 100,000 centner — allt i runda tal — sålts till bränvinsbrännare. Af dessa bränvinsbrännare hafva emellertid flera icke använt den inköpta majsen i sina brännerier, utan återsålt den till kreatursfoder. Hvad som bekräftar detta är kontrollbyråns uppgifter, hvaraf visar sig, att i hela Skåne samt Jönköpings och Kronobergs län hafva under Januari och Februari månader inmäskats endast 15,000 centner majs. Då man nu äfven i andra delar af landet fodrar med majs, så är det alldeles tydligt, att förbrukningen af majs till utfodring är vida större än till bränvinsbränning.

Nu har Utskottet fasthållit hvad Riksdagen yttrade i sin underdåniga skrifvelse förra året, att nemligen Riksdagen antog att största delen af den betydliga importen af majs åtgått till bränvinstillverkningen. Detta är blott ett antagande, som numera är fullständigt vederlagdt. Jag vill nu ställa mig på en helt opartisk standpunkt och fråga hvilken roll spelar bränvinsbränningsindustrien i jemförelse med ladugårdsskötseln? Här i landet hafva under senare år tillverkats i medeltal 15,000,000 kannor bränvin om året, hvarför det nuvarande borspriset är 1 krona 45 öre kannan; och med afdrag af skatten, som uppgår till 1 krona per kanna, utgör således tillverkningsvärdet omkring 7,000,000 kronor. Räknar man drankens värde till en tredjedel deraf, så tillkomma två

Tullen på majs. à tre millioner kronor, hvadan hela värdet skulle uppgå till högst 10 millioner kronor. (Forts.)

Se vi åter på hvad ladugårdsprodukterna kunna anses utgöra, så finna vi af de statistiska uppgifterna att kreaturens antal i riket, reduceradt till nötkreatur, utgör 2,867,000 stycken; och då tror jag, att man kan säkert antaga, att afkastningen af ladugårdarne utgör 250 millioner kronor årligen. Vi hafva således en industri, bränvinstillverkningen, som tillverkar för ett värde af 10 millioner kronor, och en annan industri, ladugårdsskötseln, som tillverkar för ett värde af 250 millioner kronor. Jag vill då fråga, kan det vara skäl att lagstifta så att den större industrien blifver lidande för att möjligen kunna gagna den mindre?

Man har sagt, att bränvinsbränningen vore så nödvändig för många trakter af vårt land, der icke annat än potates kan produceras. Jag vet, det finnes ett annat sätt att tillgodogöra sig potatesen, ett sätt, som är bättre än att sälja den för lågt pris till brännerierna, och det är att fodra upp den, i synnerhet tillsammans med majs, i fall den kan fås för billigt pris. Om Kammaren vill taga kännedom om de bilagor, som åtfölja reservationen, så tror jag att Kammaren skall erhålla tillräckliga upplysningar om att en så beskaffad tull på majs icke kan annat än verka menligt eller verka såsom ett förbud mot införsel.

Nu har man äfven i Utskottet bemött min motion dermed att man sagt, att detta har varit ett undantagsår, att det har varit så svag foderskörd och att derföre majsimporten varit så stor. Jag vill då fråga om det är rätt att under ett nodår mera beskatta jordbrukaren. Hittills har man i denna Kammare under sådana förhållanden velat göra det lindrigare för honom. Jag yrkar afslag å Utskottets betänkande och bifall till motionen.

Herr von Koch: Min helsa är ännu icke nog återsteld för att jag skulle kunna, efter ett långt förmiddagsplenum, bevista dagens aftonplenum. Jag var derföre frånvarande det sammanträde, då föredragningen af detta betänkande började, och det torde derföre ursäktas mig, om jag vid denna punkt yttrar mig något, *i allmänhet*, om tullbevillningen.

När jag första gången uppträdde inför offentligheten, år 1830, var jag hvarken representant eller ledamot i någon kommunalstyrelse, utan jag innehade en underordnad plats på den bana jag valt, skötte tillfälligtvis underdomaregöromål på landet samt tienstgjorde såsom protokollsförare i Högsta Domstolen och Statsrådet. Jag hade derför haft tillfälle att fortsätta de studier, jag idkat vid akademien och mina favoritämnens *undervisningsfrågan* och *statsekonomien*. När jag, såsom sagdt, år 1830 första gången uppträdde inför offentligheten, var det i en tidskrift, den enda periodiska tidskrift, uti hvilken jag deltagit, den utgafs endast ett år och kallades *Mimer*, af min nyss aflidne vän och dåvarande kamrat W. F. Dalman, som med mig och några andra liktänkande *moderata* reformvänner redigerade densamma. Jag hade då någorlunda stadgat mitt omdöme och stod då på en mycket högre grad af bokvetande än hvad jag nu gör, ty jag var då i mina bästa år. Nu är jag i aftynande. En af mina grundsatser var då efter en stor

författare: »*sûreté et liberté est tout ce qu'il faut pour l'industrie*» = Tullen på majs.
 frihet och säkerhet är allt hvad som fordras för industrien. I anledning af 1830 års författning, angående spanmålstull, eu efterrapning af den engelska s. k. *Sliding scale*, yrkade jag i anmärkningar deremot *tullfrihet* eller *låg, fix tull* för spanmål. Jag har sedermera icke haft någon anledning att frånga mina dåvarande grundsatser, men jag har städse tillämpat dem med den *försigtighet*, som jag tror att man alltid bör iakttaga, i synnerhet i sådana frågor, der lagstiftningen förut varit på irrvägar, nyss stadgat skyddstull t. ex. för en näring, der det lätt kan inträffa att för personer, som till följd deraf inlåtit sig på vissa företag, deras väl eller ve beror på om dessa företag måste *hastigt* afbrytas. Det året började jag äfven sjelf deltaga uti ett halft *industriellt* företag. Det var ett aktiebolag, som bildades för inrättande af en högre enskild skola utan anslag af staten på Barnängen. Detta sysselsatte mig mycket under 16 år, som denna skola fortfor och jag fick dessutom snart andra, mera maktpåliggande bestyr såsom tjänsteman och har sedermera icke varit i tillfälle att så medfölja utvecklingen af i synnerhet de *statsekonomiska* frågorna, som andra, hvilka haft mera skyldighet att göra det, mera krafter och tid än jag. I sådana frågor har jag derföre ofta böjt mig för *det enda*, jag anser *en representant* bör böja sig, nemligen för goda skäl eller bäst upplyst och aktad auktoritet, då man icke sjelf har nog kunskap i ett ämne för att bedöma en förevarande fråga.

Med anledning af denna vill jag säga, att jag var en af de tio personer, som bestämde majoriteten för denna tulls påläggande å majs. Det gjorde jag egentligen af ett försigtighetsskäl och äfven af ett okunnighetsskäl, ty jag visste icke, att majsen i Sverige användes till kreatursfoder, förr än jag fick höra några ledamöter från Skåne tala om den stora fördelen af majsens begagnande för sådant ändamål, i synnerhet för *svingödning*. Jag var alldeles okunnig derom, ehuru jag väl visste att det användes för det amerikanska fläsket, men jag hade fått afsmak derför och trodde, att det endast förtärdes af dem, som icke hade råd att förtära annat. I afseende på denna tull å majs var emellertid mitt väsentligaste skäl ett försigtighetsskäl för Blekinge, det jag här representerar. Detta har redan här blifvit angifvet och omtalas i Riksdagens skrifvelse, nemligen afseendet å potatesodlingen. Potatesodlingen är sedan husbehofsbränningens tid derstädes särdeles vidsträckt och allmän äfven till följd af jordmänen, som till stor del i mellanbygdens ostligaste och vestligaste delar utgöres af sandjord. Förbrukningen af potates är så betydlig att, *sedan potatessjukan kommit*, så räcker i missväxtår den skördade kvantiteten icke ens eller nätt och jemt till för folkets behof och är potatesen då mycket dyr att köpa, men i andra år blir det ett öfverflöd, som stundom måste till lågt pris vråkas bort, hvilket i ännu högre grad skulle blifva händelsen, om ej då potatesen inköptes för de der talrika brännerierna. Om nu majsen blefve allmännare använd till bränvinsbränning, så kunde det hända, att de, som vissa år hade potates att aflåta, icke finge något för densamma, ehuru väl de då kunde behöfva få någon ersättning för de år, då de måste köpa dyr potates. På grund af dessa betänkligheter och far-

Tullen på majs. hågorna för den korta öfvergångstiden gaf jag 1880 min röst till för-
(Forts.) män för majstullen.

För öfrigt har jag hvad specielt denna fråga angår fått under sista året den erfarenheten, att man äfven hos oss i Blekinge införskrifvit mycket majs. De, som i förtroende till tullskyddet införskaffat sådan vara, de kunna sauvera sig mot förlust, om den kommit under tullfrihetstiden och hinner säljas, innan man åter borttager tullen, men det blir svårare då för dem, som nu kunna hafva den på väg hit eller här betingat varan till det här med 12 à 15 öre ökade priset per lispund.

Hvad jordbruksnäringen angår tror jag icke, att den nu behöfver något skydd annat än *frihet* och *säkerhet*. Men denna säkerhet bör också bestå icke allenast i skydd till *lif* och *egendom*, utan äfven i skydd mot det värsta plågoris vi hafva, och det är *förfalskningar* och *förfalskade varor*, som *importeras* hit. I fråga om sådana varor, som äro utsatta för förfalskning, kunna vi icke täfla med utländingen som tillåter sig sådant, hvilket för öfrigt sker på det sätt, att de ofta tillverka förfalskade varor, som icke få säljas i deras *eget land*, men som få exporteras. Hvad t. ex. klöfverfrö beträffar, så har det vid vår kemiska station i Kalmar visats mig, att uti importeradt dylikt frö fans inblandad *småsten* af 3 olika slag, men så färgad, att det var omöjligt att kunna skilja den från fröna. I ett af proven å rödklöfver utgjorde dylik färgad småsten sex procent. Det är ett ondt, som jag icke vet annan bot för, än att rent af förbjuda införsel af för djurs och människors helsa samt vårt åkerbruks framgång i viss högre grad skadliga varor. Det kanske jag kommer att påkalla, när den frågan en gång kommer före.

I afseende särskildt å majs, så har i en tidskrift, redigerad af skickliga landtbrukare och vetenskapligt bildade personer i Lund och vid Alnarp, tidskriften »för landtmän», förekommit en varning vid användandet af majs, att man nemligen skulle tillse att den icke vore besvärad af en sjukdom, som heter »brand» och som lär vara allmän bland majs och skadlig för både *djur* och *människor*. Jag föranstaltade om att denna varning genast blef införd i Blekinge läns tidning. Jag ville också göra ett försök i år att göda svin med majs. Jag skref då till två stora majsimportörer i Karlskrona och begärde att få veta deras pris på majs. Jag sade dem äfven, att jag förmodade, att de kände till och fäst sin uppmärksamhet vid de varningar, som blifvit införda i en tidskrift för landtmän och i länets tidning och låtit vid vår kemiska station i Kalmar undersöka, om icke majsen vore behäftad med brand. Utan en sådan undersökning ville jag icke köpa den. Den ene blef förargad och svarade: hvad har *han* att göra med, huru vi drifva vår näring. Den andre svarade efter ett längre dröjsmål, men uppgaf blott priset, hvarför jag icke köpt någon majs och rådt mina grannar, att icke heller göra det. Det svaras dem, då de vilja köpa några centner majs och begära, att varan måtte undersökas: undersöken sjelfva, då likväl kostnaden för denna undersökning skulle för säljaren blifva en obetydlighet. Deremot om köparne skulle, hvar för sig föranstalta om en sådan, blefve besvär och kostnad ofta större än det köptas hela värde. Dessutom har jag sport, att, sedan rågpriset steg, började man på många orter inblanda majs i rågmjöl, som

skulle användas till bröd, utan uppgift derom till köparne. Så vidt jag kunnat få reda på, har erfarenheten häraf varit den, att, om majs till mera än en *tredjedel* ingått i blandningen, så har, då majsen är torr och adstringerande, den icke bekommit väl i Blekinge. Jag tror derföre, att det är nödvändigt att vara försiktig och icke alltför hastigt öfvergå till bruket af majs såsom säsoom brödföda, innan man fått inhemta mera erfarenhet i det fallet. Min erfarenhet är dock ensidig och om derföre andra skäl förebringas för borttagande af den ifrågavarande tullen än som hittills förekommit, kanske mitt votum i denna fråga blir ändradt. Jag skulle derföre önska få upplysning om hvilka försigtighetsmått i afseende å brand blifvit vidtagna på andra ställen, eller om några olägenheter deraf inträffat. Jag måste tro på auktoriteter från Alnarp och Lund, till dess jag får höra någon, som är bättre underrättad. Vi landtmän hafva icke tillfälle att anställa prof på alla möjliga saker, utan måste rätta oss efter de upplysningar, vi få af våra agronomer och andra sakkunniga om så det ena som det andra i fråga om vår moder- och hufvudnäring, som fortskridit så raskt, att man måste följa med för att bevara det lilla man kan hafva.

Jag vill äfven nämna, att jag läst, hvar minnes jag ej, att i Italien, der majs förbrukas i stor grad, sjukdomar deraf skola förorsakas. Det är möjligt, att de, som hafva skyldighet att hålla reda på dylika saker eller läkarne — tyvärr hafva vi för närvarande ingen läkare i Kammaren — veta huru dermed förhåller sig. Hvad vi veta, ehuru orsaken dertill hittills är oförklarad, är att i år sjukdomar och i synnerhet *tyfus* varit mera spridda än vanligt. Jag tillskref det den vattenbrist, som egt rum. Jag såg dock nyligen en uppgift i allmänna tidningarna från Roslagen, att fastän de haft *friskt* vatten och frisk luft, farsoten der var spridd *utan* någon *känd* förklaringsgrund, huru den kunnat utbryta. Vi hafva två saker, som kunna vålla densamma. Den ena är det amerikanska fläsket, som åstadkommer samma sjukdoms-symptomer som i tyfus, och den andra möjligen majs.

Jag vill nu icke längre uppehålla Herrarne med denna fråga, utan afvaktar de upplysningar, jag kan få, innan jag gifver mitt votum; men *blifva icke mina betänkligheter undanröjda* i helsovårdsfrågan, så och med afseende å den tid, som fordras för öfvergången från den ännu stora potatesodlingen i Blekinge till något bättre, röstar jag för Utskottets förslag. Jag anser det ännu betänkligt, att inskränka sättningen af potates i Blekinge.

Herr Bennich: Då jag deltagit i en reservation mot Utskottets förslag i denna punkt till förmån för Herr Kockums motion, såsom jag förut reserverat mig mot första punkten i betänkanudet, ber jag att med några ord få närmare förklara min åsigt derom.

Jag har i denna liksom i den föregående frågan utgått från den förutsättning, att de uppgifter och antaganden, på hvilka sista Riksdagens beslut i ämnet grundades, icke hade den allmänna omfattning och omsigt, som för ett rätt välbetänkt beslut borde hafva legat till grund, och att följaktligen en närmare undersökning om förhållandet, då den visar, att Riksdagens beslut förra gången icke var välbetänkt, borde leda dertill, att vi nu skyndade oss att undanröjda de skadliga

Tullen på majs.
(Forts.)

verkningarne af ett så beskaffadt beslut. Grunden för Utskottets fjolårsförslag och Riksdagens beslut i afseende på majstullen var hufvudsakligen, att majsens användes för bränvinstillverkning och att denna bränvinstillverkning var afsedd för landets egen förbrukning. Vid det förhållande, att bränvinsproduktionen åtnjuter ett särdeles stort tullskydd och något tryck på det inhemska bränvinspriset således icke skulle uppkomma af den ifrågasatta åtgärden, då majsens lemnades för bättre pris än potatesen, ansåg Riksdagen, äfven med fästadt afseende å potatesodlingen, att man väl kunde pålägga denna »lilla» tull, som den kallas. Den är dock icke så liten, ty den uppgår till omkring 13 procent af majsens vanliga handelsvärde, och i allmänhet tycker icke Riksdagen, att en beskattning af 13 procent är så ringa, ehuru, när det gäller tullsatter, meningarne i detta hänseende mycket skifta.

Nu befines det emellertid, att majsens användning ingalunda utslutande eller ens hufvudsakligen afser bränvinstillverkning, ännu mindre att denna bränvinstillverkning är inskränkt till afsättning inom landet. Redan i det utlåtande, som embetsverken, Kommerskollegium och Tullstyrelsen, förliden höst lemnade, ådagalades, att af den årliga majsimporten dittills endast omkring två tredjedelar gått till bränvinsbränning, men dervid är att bemärka, att med den majs, som användts för bränvinsbränning, icke ensamt afsetts att bereda bränvin, utan äfven pressjäst. Pressjästberedningen har under senare tiden, såsom Herrarne funnit af den utredning, som lemnats i anledning af väckt fråga om skydd för denna näring, tilltagit så, att den icke blott förser landets behof deraf, utan äfven lemnar en betydlig exportartikel, jag tror förra året mera än 600,000 skålpund. Nu vill jag till de Herrar, som eljest ställa sig på näringskyddets sida, hemställa, om det icke är förmånligt att exportera en sådan artikel, som pressjäst. För såvidt som majsens går till pressjäst, vilja ju Herrar skyddspatroner tillåta, att råmnet majs får tullfritt införas. Men det är icke blott denna produkt af bränvinsbränningen, som är föremål för export, utan äfven bränvin. Förra året exporterades deraf något öfver två millioner kannor; och det är ju ingalunda att förakta, om vi, med begagnande af vårt i alla andra hänseenden så olyckliga klimat kunna tillverka bränvin för export; ty det kan ju icke förnekas, att för den näringen är vårt klimat särdeles lämpligt.

Förra Riksdagen utgick från de två förutsättningarne, att majsens afsåg bränvinstillverkning och att denna afsåg endast inhemska förbrukning. Dessa två förutsättningarne hafva blifvit vederlagda. Motionären och många med honom hafva vitsordat, att majsinförseln i högst betydlig grad afser en annan stor industri i vårt land, nemligen kreatursutfodringen. Jag är alldeles öfvertygad om att Herrar landtmän, som önska skydd på ost, humle m. m., icke kunna vara likgiltiga för, att ett så högst väsentligt foderämne, som majs, kan för så godt pris som möjligt användas till kreaturens utfodring. Om detta foderämne kan medföra några skadliga följder, såsom en talare anmärkte, är jag icke kompetent att bedömma, men vill erinra om det faktiska förhållande, som af flere landtbrukare blifvit vitsordadt, att förra året, då det var stark foderbrist, användes majs i rikliga mängder till utfodring. Jag har anledning, att äfven i detta fall åberopa statistiska uppgifter,

som böra tillfredsställa min ärade motståndare på elfsborgsbänken, Friherre Klinckowström, emedan han jemt älskar sifferuppgifter. Importen af majs utgjorde förra året 2,232,600 kubikfot. Jag har tillika fått officiel uppgift från bränvinskontrollbyrån om majsens användning till bränvinsbränning. Under 1881 från den 1 Januari till Mars hafva använts till bränvinsbränning 141,500 kubikfot och under hela förra året 756,600 kubikfot för samma fabrikation, summa 900,000 kubikfot, under det införseln utgjorde, som jag sade, 2,232,600 kubikfot. Nu kan man visserligen säga, att ännu ligger åtskilligt majs på lager, men det är något, som icke kan till siffran uppgifvas, och hvarom jag således icke vill tvista. Emellertid visar det sig, att den kvantitet majs, som under hela förra året och de första månaderna af innevarande år användts till bränvinsbränning icke uppgått till hälften af förra årets majsimport. Vid sådant förhållande lär väl deras uppgift, som påstå, att majsen gått i väsentlig grad till utfodring af kreatur, få anses någorlunda styrkt, äfven om man icke vill medgifva något värde åt enskilda personers, på sakkännedom grundade uppgifter.

Det är icke heller alldeles att förbise, att majs äfven användes till föda åt menniskor. Det är sagdt, att det kunde vara betänkligt, emedan den kunde medföra sjukdomar. Ja, det finnes icke något födoämne, med undantag måhända af mjölk, som icke är af beskaffenhet att, om det användes i för stor kvantitet, blifva skadligt. Jag föreställer mig, att om någon lefver af blott potates, så blifver han lika förderfvad, som om han lefver af blott majs, socker, chokolad m. m. Om man uteslutande använder ett födoämne, skadar det organismen, men att majs användes med fördel till bröd i många länder, och i Amerika i betydlig utsträckning, derom hafva vi de säkraste upplysningar af personer här i Kammaren, som länge vistats i Amerika. Nu säga Herrarne: tala icke om de fattiga, ty det blir tröttande. Är emellertid majsen ett födoämne för menniskor och djur, bör man väl, enligt den grundsats, som eljest i tullagstiftningen gjort sig gällande, medgifva tullfrihet för majs, helst någon afsevärd inkomst icke kan påräknas af tullafgiften, hvilken, uppgående till circa 13 procent af varans handelsvärde, är nära nog detsamma som införsel förbud. Hvarföre skola vi behålla denna tull? Är det blott för nöjet att hafva ännu en tullsats i vår taxa, så vågar jag säga, att det är ett simpelt nöje.

Herr Stråle, Holdo: Då min uppfattning, att Riksdagen bör fasthålla vid de beslut, den fattat, vid senaste sammanträdet icke godkändes af Kammarrens majoritet, anser jag mig nu icke vidare böra uppehålla mig vid denna del af frågan, utan ingår i svaromål i afseende å sjelfva saken.

Beträffande denna vill jag i första rummet hålla mig till den reservant, som sist hade ordet i denna fråga. Han stälde sig, beträffande denna fråga, liksom i afseende å humletullen, i det lugna skyddet af auktoritetens yttranden i frågan och stödde sig uteslutande på deras yttranden. De auktoriteter, som yttrade sig äro, utom den ärade motionären, Landtbruksakademien, Kommerskollegium och Generaltullstyrelsen. Alla dessa myndigheter hafva företrädesvis fäst sig vid, att majs skulle användas till kreatursfoder, men jag vill erinra om, att detta

Tullen på majs.
(Forts.)

Tullen på majs.
(Forts.)

var icke någon nyhet hvarken för Utskottet eller Riksdagen. Herrarne torde komma ihåg, att här i Kammaren uppträdde förra året en representant för den sydliga provinsen Skåne och omnämnde, huruledes han och många med honom, använde majs till föda åt vissa intressanta fyrbenta djur, som företrädesvis frodas i denna provins. Således visste vi, att majs användes till foder. Den ärade talare på jemtländsbänken, som här försvarat reservationen, har, såsom Herrarne behagade erinra sig, inom Utskottet, och jag förmodar äfven i Kammaren, deltagit i den åsigt, som förlidet år blef Riksdagens beslut. I Bevillnings-Utskottet hafva vi en annan lika avancerad frihandlare, som äfven då deltog i åtgärden att lägga tull på majs. Denna ledamot har i år, oakadt de stora auktoriteternas uttalanden, vidhållit sin åsigt; och jag förmodar, att de två vid sådant förhållande kunna uppväga den ene den andre. Här af framgår uppenbart, att hvad som är auktoritet för den ene, icke är det för den andre, och det förringar således värdet af de auktoriteter, som talaren på jemtländsbänken åberopade.

Vidare vill jag säga, att, äfven under antagande att han har rätt i sin uppfattning, det som ligger till grund för de förändrade förhållandena är ju det af oss alla kända faktum, att höskörden år 1879 var jembförelsevis rik och potatesskörden klen, hvaremot under år 1880 höskörden var medelmåttig och potatesskörden riklig. De siffror, som föreligga, utvisa, att sädesskörden uppgick till 5 millioner centner mer år 1880 än år 1879; och potatesskörden, i stället för 8 millioner tunnor år 1879, år 1880 till 13 millioner centner. Men dertill kommer äfven att jordbrukarne år 1880 fått mera betaldt för sina varor. För att taga ett exempel betalades en kubikfot rågmjöl år 1880 med 64 öre mer än året förut. Jag anför detta för att visa att, äfven om jordbrukarne i de södra provinserna skulle nödgas betala dessa 13 procent på majsen, de dock genom den rikligare skörden fått detta till fullo ersatt. Men jag hemställer emellertid till Herr Bennich i fall vår Herre år 1881 låter höskörden blifva riklig och potatesskörden knapp, huruvida han då är beredd att ånyo ändra lagstiftningen och således vill byta åsikter allt efter som gräset växer mer eller mindre frodigt.

Jag tror dessutom, att den af honom och motionären uppställda jembförelsen mellan majsätgången för bränvinsbränning och dess användande till jordbruket icke håller streck; ty då man talar om jordbruket, är att bemärka, att majsen som utfodring användes endast i en å två af de södra provinserna och några större städer. I hela det öfriga Sverige har jordbruket föga gagn af majsen, hvaremot bränvinsbränningen är utbredd öfver hela landet. Dessutom frågas: när Riksdagen, inklusive talaren på jemtländsbänken, förra året hade klart för sig — jag vågar icke upprepa hvad alla minnas — huruledes utgångspunkten, det faktum, i anledning hvaraf den då beslutade åtgärden tillstyrktes af Utskottet och vidtogs af Riksdagen, var, att en kanna bränvin tillverkadt af majs stälde sig sju öre billigare än det af potates gjorda bränvinet, och när det är bevisadt, att detta förhållande ännu kvarstår, hvarför icke då vidblifva en åtgärd, som en gång ansetts lämplig att vidtaga och som i sig innefattar en naturlig utväg att jemna förhållandena? Generaltullstyrelsen och Kommerskollegium hafva

sjelfva sagt, att bränvinsbränningen är så skyddad, att den mycket väl kan tåla vid denna beskattning på majsen. *Trillen på majsen.*
(Forts.)

Således stå alla de förhållanden kvar, som bestämde Riksdagens förledet år fattade beslut, hvaremot de förhållanden, som nu anföras, äro af särdeles föränderlig betydelse, då ju den skörd, som är knapp det ena året, kan blifva mycket riklig ett annat år och tvärtom. Jag har den uppfattning, att man bör noga se sig före, innan man ändrar ett icke tillämpadt beslut. Jag har ingen rättighet att klandra andras uppfattning, men skulle likväl kunna önska, att följande ord, som återfinnas i reservationen, icke varit uttalade. Det heter der, att reservanten anser, att Riksdagens beslut förra året voro »mindre välbetänkta». Jag tror, att innan besluten blifvit tillämpade, ett sådant omdöme är åtminstone förhastadt och att det varit bättre, om det utelemnats och då jag hyllar den uppfattning, jag nu uttalat, tillåter jag mig anhålla om bifall till Utskottets hemställan.

Herr Svanberg: Då under ett föregående plenum detta betänkande, i hvad det angår tullbestämmelsen på humle, förevar till behandling i denna Kammare, yttrade vår ärade vice ordförande bland annat, att den tullbestämmelse, hvarom då var fråga, icke utgjorde hufvudsaken, utan att det egentligen gälde den väg, det system, hvarpå man tycktes vilja inslä, och att vi borde akta oss för att förändra det system, som hitintills varit följdt i vår tullagstiftning, ty det utgjorde ett dyrbart arf, som vi fått från en nu längesedan förfluten tid. Ja, äfven efter mitt förmenande är det ett i sanning dyrbart arf, ty det har, enligt min åsigt, kostat vårt land allt för mycket, derigenom att det beröfvat många menniskor förmågan att genom arbete berga sig. Det har ryckt sönder vår industri och skulle detta dyrbara system få hållas ännu en tid, menar jag, att det kommer att förorsaka en stor del af vår industri en snart sagdt ohjelpig skada. Det har dessutom tvungit oss in på en låneväg, som väl ingen kan säga annat än att den är olycksbringande, men som naturligtvis måste blifva följden af en import, så öfverdrifvet stor mot den export, vi kunna åstadkomma.

Då en ung man, synnerligen en med akademisk bildning, kommer, som man säger, först ut i världen, finner jag det ganska naturligt, att han har åsichter, som ligga åt frihandelsprincipen, ty i teorien är den ovilkorligen aldeles riktig, men om han får lefva, till dess han blir något till åren och lär sig inse att den praktiska erfarenheten äfven har sitt värde och då vill kasta en blick in i det industriella lifvet, är jag förvissad om att han måste komma till andra åsichter, så vida han icke ställer sig så hög, att han tycker sig förnedras af att tränga ned i dessa samhällets lägre lager, bestående af industriidkare och deras arbetare.

I öfrigt vill jag påpeka något, som måste fallit hvar och en i ögonen, som besökt några af utlandets större städer. Man ser der i magasiner och handelsbodarnes fönster uppradade en mängd industriartiklar, men allt hvad man ser, är det landets egna produkter. När man så kommer hem och får äfven hos oss se en mängd varor utbjudas till salu, gör man sig den frågan, huru hafva dessa varor till-

Tullen på majs.
(Forts.)

kommit? Jo, ⁹⁹/₁₀₀ äro af utländsk tillverkning och det har gått så långt, att, om man besöker en den ringaste marknadsplats, der förut uteslutande såldes inhemska varor, finner man i stället nu nästan endast utländskt uselt kram; och likaså af alla dessa kringvandrande handlande eller hvad man skall kalla dem, som bära kring varor, äfvensom i alla handelsbodas på landet hålles till salu detta dåliga kram från utlandet, hvaraf köparne blifva i lika hög grad bedragne, som det för industriidkarne är, omöjligt att i afseende på prisbillighet kunna täfva med dem.

Hvad särskildt den nu föreliggande frågan beträffar, är det möjligt, att tullen på majs borde blifvit åsatt något lägre, då allan rättfärdighet i det hänseendet blifvit uppfylld, men då en komité blifvit nedsatt för utredande af alla de förhållanden, som tillhöra vår tulllagstiftning och vårt lands industriella förhållande, och då dertill kommer att man omöjligen kan säga, att under den korta tid som förflutit, sedan tullen på majs blef bestämd, så synnerligen stor menlig verkan åstadkommits, att deri ligger någon anledning att redan nu förändra den, finner jag intet skäl, som talar för att nu yidtaga en sådan förändring.

Med anledning af hvad Bevillnings-Utskottets ärade vice ordförande nyss anförde angående exporten af spritvaror, ber jag få erinra, att det först var under förlidet år, som egentligen denna export egde rum och således på en tid, då redan man borde kunnat antaga att tull å majs skulle komma att åsättas.

För min del yrkar jag vördsamt bifall till Utskottets förslag.

Friherre Barnekow: För min del har jag kommit under fund med, att det är ett otacksamt göra att yttra sig i dessa frågor, men då jag tillhör Bevillnings-Utskottet, ber jag emellertid att få bemöta något af hvad här blifvit anfördt. Först och främst har här blifvit sagt, att man bör hålla Riksdagens beslut i helgd. Det skulle jag då kunna låta bli att bemöta, ty den person, som yttrade det, har i dag sjelf tagit det tillbaka såsom olämpligt. Jag vill dock tala något om den saken. I fall Riksdagens beslut vore ofelbara, måste de utan tvifvel ovilkorligen hållas i helgd, men som Riksdagen består af menniskor, som kunna fela, kunna äfven dess beslut blifva felaktiga, och utgår jag från den synpunkten, måtte det väl äfven vara riktigt, att de felaktiga besluten rättas. Mig veterligen är icke ofelbarhetsdogmen här i landet godkänd. Fel kunna sålunda begås, och kan man det göra, måste det, som sagdt, vara godt, att de så fort som möjligt rättas. Följaktligen anser jag, att detta motiv, riksdagsbeslutens hållande i helgd, icke har någon betydelse, såvida jag icke dertill kan foga, att jag finner beslutet godt. Men då jag såsom i detta fall finner beslutet icke vara riktigt, anser jag icke heller att det bör hållas i helgd. Äfven anser jag, att de personer, som förra året funno beslutet riktigt, nu, på grund af erhållna uppgifter, kunna befinna sig på en annan ståndpunkt, utan att derför behöfva klandras.

En annan talare har sagt, att det icke är skäl att vidtaga någon förändring nu, då en tullkomité blifvit tillsatt. Detta är ett godt skäl och skulle kunna vara så äfven för mig, om icke det skälet redan för-

lorat sin kraft. Om jag icke misstager mig, satt denna komité redan under förra året och då hörde jag icke någon åberopa dess tillvaro, som skäl att ej vidtaga någon förändring. Det är visserligen sant, att den numera är förstärkt med några personer, men då den, efter min uppfattning, redan förut var sammansatt af opartiska och sakkunniga män, liksom den äfven nu är det, hemställer jag, att detta argument måtte få förfalla — eller erkänna vi dermed, att vi begått ett fel för lidet är. Detta hvad tullsatserna i allmänhet beträffar; nu ber jag att få öfvergå till artikeln majs.

Vi hafva två stora industrigrenar i vårt land, bränvinsbränning och jordbruk, och för båda är majsens råvara, ty den användes att göra bränvin af och att förädla jordbrukets alster. Nu har Utskottet sagt, att tullen tillkommit för att skydda potatesen. Jag uppgjorde förra året en kalkyl, hvarmed jag visade, att då potatesen gäller 3 kronor tunnan, det är lika lönande, att odla potates, som hvilket som helst annat sädeslag. Det har äfven visat sig, att då potatesen som i år gäller 3 kronor tunnan, ingen kan använda majs till bränvinsbränning, emedan det är för dyrt. Utskottet har icke alls vidrört majsens användning vid jordbruket. Den är dock ett utmärkt utfodringsämne för våra husdjur, och människor kunna äfven begagna majs till föda. Jag vet, att majs i år användts till gröt åt människor och att den äfven blandats i rågbrödet. Här sitter vid min sida en person, som nyss talade om faran att använda majs, därför att detta skulle alstra sjukdomar. I min hemtrakt användes ganska mycket majs, men icke äro vi der särskildt mycket sjuka. I år har visserligen gått smittkopporna, men om de framkallats af förtärandet utaf majs, vet jag icke.

Slutligen har den siste talaren hållit ett varmt tal, deri han sade, att med det tillvägagående, som nu eger rum, vi komma att ruinera oss och för att förekomma detta — slutade han sitt anförande — för att förekomma denna vådliga påföljd, anhåller jag, att Riksdagen måtte bifalla yrkandet att med tull belägga en råvara, som begagnas till våra största industrier. Han vill således skydda våra näringar genom att lägga tull på råvaran. Jag har hört mycket besynnerligt i den vägen, men hittills har jag icke hört något sådant. — Jag vill icke längre uppehålla Herrarne med att spilla ord förgäfvets, men yrkar afslag å Utskottets hemställan och bifall till motionen.

Herr Tornerhjelm: Den föregående talaren har verkligen tagit flera argument från mig, men jag vill dock yttra några ord. Utskottet säger bland annat, att man i det längsta bör bibehålla en tullsats. Det är mycket riktigt, men här sker heller ingen rubbning, då tillämpningen af denna tullsats började den 1 Januari i år; och två omständigheter göra det verkligen nödvändigt för landet att majsens är fri. Vår bränvinsindustri har hittills inskränkt sig till att förse landet med dess behof; nu först har en export af bränvin börjat till Spanien och södra Frankrike. Men den vara, som skall kunna sändas dit, måste vara absolut ren, absolut renadt bränvin, och det kan man icke göra af majs. Således, det bränvin, som skall exporteras och som kan blifva en stor inkomstkälla för landet, måste vara tillverkad af potates. Om man nu skulle kunna tänka sig att det bränvin, som produ-

Tullen på majs.
(Forts.)

Tullen på majs.
(Forts.)

ceras af potates, kunde blifva exporteradt till utlandet, vore det ju af stor vigt att få majs för att dermed till ett vida billigare pris tillverka det bränvin, som konsumeras inom landet. Och den fördel, som härmed skulle vara förenad, kunna vi vinna.

Hvad vidare beträffar majsens såsom fodringsämne, så är det obegripligt att personer kunna uppträda deremot. Det beror sannolikt på bristande kännedom om majsens och en talare på blekingebänken sade ju äfven, att han icke hade någon erfarenhet om majsens användning emedan man nekat att undersöka dess beskaffenhet. Majsens är väl den vara, som är minst underkastad förvandling, och den kan icke förfalskas. Den är det billigaste födoämne vi hafva och för gödning af såväl nötkreatur som svin är majsens det bästa och billigaste man kan få. Vi exportera våra kreatur till Danmark. Nu har emellertid inträffat det ganska sorgliga och betydelsefulla förhållande, att några kreatur, som importerats till Danmark, blifvit sjuka. Det gör, att man kan förutse, om icke förbud för svenska kreaturs införande i Danmark, åtminstone karantän på dem. Då är det naturligt, om denna marknad stänges för oss, att Sveriges ladugårdsprodukter måste söka en annan marknad, och då återstår blott England, som är den bästa. Då är majsens nästan nödvändig för att kunna göda kreaturen för ett pris, som gör det möjligt att med fördel exportera dem. Majsens medelpris är 80 öre och hafrens 1 krona 10 öre pundet. Då värdet af majsens sålunda vida understiger värdet af hafren, vinner man, om man exporterar hafre och importerar majs, 20 à 30 öre på pundet. Detta innebär en så stor vinst, att jag är öfvertygad, att de herrar, som vilja göra sig besvär att tänka och se saken praktiskt, icke kunna begå ett så stort felsteg som att bibehålla tullen på majs. Den är alldeles nödvändig för vårt jordbruk och Herrarne må väl medgifva, att dess utveckling är af någon vigt för oss. Här är icke värdt att tala om teorier, de kunna icke öfvertyga, men hvad som skall kunna öfvertyga det är att praktiskt tänka på sakerna, dess betydelse och tillämpning. Jag vill icke längre uppehålla Herrarne, utan nu må de teoretiska talarne uppträda; jag lemnar plats åt dem och yrkar afslag på Utskottets betänkande.

Herr von Ehrenheim: Om man i allmänhet, då man strider om tullfrågor, hemtar sina skäl den ene från frihandels- och den andre från skyddssystemets grundsats, så befinner man sig i denna fråga i den lyckliga belägenhet, att man kan hemta skäl från båda hållen. Jag ber därför att få börja med att uppläsa, hvad en reservant vid en annan punkt i Utskottets betänkande anfört och som är i afseende på denna fråga särdeles träffande. Han säger: »Om någon grundsats skall kunna anses genomgå vår nuvarande tullagsstiftning, så torde det med få undantag vara *den*, att belägga de förädlade, bearbetade eller färdiga varorna med högre eller lägre tull, men deremot, så framt icke särskilda finanstillar afses, tillåta en fri införsel af alla till förädlingens behof erforderliga råämnen.» Majsens är ett råämne. Detta har här af flere talare framhållits och lärer väl icke af någon kunna bestridas, då den ju icke har någon nämnvärd användning inom vårt land annat än vid bränvinsbränning och såsom

Tullen på majs.
(Forts.)

kreatursfoder. Just af denna grundsats, hvilken, enligt hvad reservanten mycket riktigt anmärker, genomgår hela vår tullagsstiftning, följer alltså, att majsen bör vara tullfri. Men ännu starkare skäl kunna hemtas från samma håll, nemligen att en betydlig del af de produkter, som genom majsen framalstras, nemligen ladugårdsprodukterna icke äro belagda med införseltull. Alltså när man lägger tull på majs, men behåller kött, fläsk o. s. v. tullfritt, så har man lagt tull på råvaran, men låter de förädlade varorna införas tullfritt. Detta är ungefär, som om man lade tull på råsocker, men toge bort den på det raffinerade sockret. Jag behöfver icke skildra, hvilka känslor som skulle uppväckas af en sådan åtgärd, emedan den vore så orimlig, som någon gerna kunde vara.

Men, säger man, Riksdagen beslöt förra året att åsätta denna tull och då bör man icke så snart förändra den. Häremot har man redan förut med allt skäl enrinrat, att ju förr man afskaffar ett missstag inom tullagsstiftningen, desto mindre skada åstadkommer det-samma och att många misstag inom tullagstiftningens område blifvit länge bibehållna, just derför att de föranledt en användning af kapital och arbete, som man icke ansett sig kunna med ens hämma. Denna Kammare har dessutom redan in fråga om artikeln humle visat, att den icke tillägger denna åsigt en afgörande vikt, och ur Bevillnings-Utskottets utlåtande i ämnet vid förra riksdagen hemtar jag ett ytterligare skäl, hvilket synnerligen för de ledamöter, som då deltog i Utskottets beslut, bör vara talande. Der heter det nemligen: »då, såsom är väl bekant, majs hos oss endast högst obetydligt användes till födoämne samt, enligt hvad Utskottet inhemtat, inom vissa delar af riket, ehuru äfven detta i ringa mån, till utfodring af hästar, torde med säkerhet kunna antagas, att på sätt af åtskillige utaf motionärerne påpekats, största delen af den betydliga importen af majs åtgått till bränvinstillverkning.» Efter de fakta, som här blifvit framlagda, torde det vara omöjligt att vidare påstå, att majs utom vid bränvinstillverkning endast användes till utfodring af hästar. De fakta, som på grund af statistiska uppgifter åberopats af Utskottets vice ordförande, äro ju i detta afseende mycket talande. Jag kan icke föreställa mig, att det kan vara skäl, att landets jordbrukare, som äro så mäktigt representerade i denna Kammare, om de också, såsom jag alltid kommer att yrka, afhålla sig från att tillskansa sig särskilda fördelar på andra samhällsklassers bekostnad, likväl skola medverka till att pålägga sig sjelfva en tunga, som icke ur någon synpunkt förtjenar att blifva i lag stadgad. Jag anhåller om afslag å Utskottets betänkande och bifall till motionen.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att anslag utfärdats till detta sammanträdes fortsättande kl. 7 e. m.

Frih. Kliuckowström: Det förnämsta skäl, som blifvit uttaladt för bibehållandet af den tull på *majs*, hvilken af förra riksdagen åsattes, är det, som Bevillnings-Utskottet angifver, nemligen att det icke är lämpligt att nu borttaga densamma, innan man ännu sett, hvad verkan tullsatsen

Tullen på majs.
(Forts.)

kan hafva på denna vara. Ett annat skäl, som för mig är talande för bibehållandet af tullen på majs, är den inkomst, som statsverket börjat af densamma erhålla och hvilken är väl behöflig, om vi för 1882 års statsreglering skola blifva befriade från den s. k. tilläggsbevillingen, som ju icke har mycken sympati inom landet. Man har här talat om fördelarne af att begagna majs vid kreaturs utfodring och man har räknat ut, att en stor del deraf skulle åtgå till sådana ändamål; men jag tillåter mig i afseende härå anmärka, att, såsom mig synes, ett verkligt talande bevis på, huruvida majsen verkligen haft något större inflytande på kreatursutfodringen, kan hemtas från förhållandet med exporten af ladugårdsprodukter under åtskilliga år, jemför med importen af majs under samma år. Om jag anställer en så beskaffad jemförelse, så slår den ganska illa ut för majsen såsom befordrande ladugårdens inkomster. Börjar jag t. ex. år 1872, så importerades det året:

	Import:		Export:	
	Majs, kub: fot.	Smör, centner.	Ost, centner.	Fläsk, centner.
1872	595.	85,044.	5,274.	2,360.
1876	233,301.	82,734.	1,349.	1,132.
1878	384,204.	89,908.	1,790.	4,419.
1879	256,000.	109,908.	1,200.	1,200.
1880	2,262,000.	124,000.	5,700.	3,500.

Detta bevisar tydligen efter mitt förmenande, att majsen icke blifvit hufvudsakligen använd inom ladugården utan hufvudsakligen till bränvinsbränning.

Man säger, att det vore en besynnerlig inkonseqvens hos vänerna af tullskyddet, att de icke vilja tillåta tullfri import af en råvara, då detta egentligen varit deras åsigt, när fråga eljest varit om befordrande af de svenska näringarne. Jag ber att härtill få svara, att den svenska näring, som heter bränvinsbränning, är af den beskaffenhet, att det icke torde kunna nekas, att den har ett moraliskt förderfvande inflytande på folket i sin helhet, och dessutom böra vi lägga märke dertill, att staten icke har någon inkomst af den stora bränvinsexport, som eger rum, ty känt är, att restitution af hela skatten medgifves, då man exporterar ut den stygga varan.

Deremot ber jag att beträffande ett fruktansvärdt ondt, som en föregående talare i korthet berört, få lemna några upplysningar; jag menar det skadliga inflytande, som majsen utöfvar, då den begagnas såsom födoämne åt menniskor. Det har för icke länge sedan sätt att läsa i en tidning om en sjukdom, som kallas *Pellagra* och som är en förskräcklig sjukdom, som härjar i Lombardiet och Venetien i Italien. Den har utbrutit bland den arbetande befolkningen derstädes. Sjukdomen börjar med smärtor i ryggraden; synen och hörseln aftaga och kroppen skakas af en krampaktig darrning. Sjukdomen skrider långsamt vidare och slutar med själsslöhet, vanvett och till sist döden. Sjukdomen är ärftlig, liksom spetelska och antalet af dem, som angripas af densamma, tilltager dagligen. År 1830 fann man i Lombardiet 20,000 personer, som hade pellagra; år 1856 hade antalet sti-

git till 38,000 och år 1879 till 97,000, hvilket motsvarar 11,76 procent af befolkningen. I Venedig är sjukdomen äfven vidt spridd; antalet angripne utgör 11,08 procent af befolkningen. Man känner fullkomligt orsaken till denna sorgliga sjukdom: denna angriper endast de landtbor, som uteslutande lefva af *majsgröt*. Det synes emellertid vara ett misstag då man tror att det är fuktig och förderfvad majs, som orsakar pellagran; ty den råder der äfven i de torraste trakter, der majsen är fullkomligt väl bevarad. Man torde deraf kunna sluta att det är det uteslutande bruket af *majs*, som orsakar sjukdomen. Jag hoppas, att efter dessa upplysningar, som stå att läsa i Dagligt Allehanda för den 15 December 1880, ifrågavarande födoämne icke måtte af herrar frihandlare rekommenderas åt den fattigare befolkningen, lika litet som det trikinhaltiga Amerikanska fläsket. Jag tror, att vännerna af skyddstullar mycket mera verka för de fattiga klassernas bästa, än desse herrar frihandlare, som vilja importera alla möjliga sjukdomar endast för nöjet att låta allting vara fritt. Hvad nu i öfrigt den förevarande frågan beträffar, så kan jag för min del icke finna de s. k. »förträffliga» utredningar, som blifvit lemnade af Landtbruksakademien och de båda embetsverken, vara så beskaffade, att de i ringaste mån förändrat min åsigt om nödvändigheten af att behålla denna tull, som vid sista riksdagen blef åsatt, och jag anhåller på grund häraf om bifall till Utskottets förslag i denna punkt.

Tullen på majs.
(Forts.)

Herr Ola Olsson: I afseende å den föreliggande frågan, ber jag att få upplysa Kammararen om den betydelse potatisodlingen för närvarande har för landet, samt hvilka följder ett tullfritt införande af majs skulle medföra för densamma. Om man betraktar jordmånens beskaffenhet i vårt land, så består den till största delen af mager jord, som vid odling af säd endast gifver ringa afkastning, stundom intet nämnvärdt utöfvar brukningskostnaden. Potatisodlingen deremot lemnar på än så mager jord brukaren en ganska god afkastning. Dessutom utöfvar potatisodlingen en välgörande verkan på den arbetande befolkningen. Såsom känt är, finnes på alla de orter, der den magra jorden är rådande, en jmförelsevis mycket större arbetande befolkning än i de trakter, som hafva bättre jord, och detta är till stor del en följd af den stora potatisodlingen. Tager man nu i betraktande det arbete, som åtgår för potatisodling, så tror jag ej jag räknar för högt, om jag säger, att för ett tunnland jord odladt med potatis, fordras lika mycket arbete, som för tio tunnland jord, odlade med säd. Om nu förhållandet skulle blifva sådant, som det såg ut att blifva förlidet år, eller att för bränvinsbränningen komme att till största delen användas majs, så tror jag att på de magrare orterna i vårt land så väl jordbrukare som arbetare skulle lida ofantligt stort men. För min del tror jag ej, att majsen spelar så stor rol för ladugårdsskötseln som motionären påstått; man får nemligen ej betrakta majsen såsom det enda medlet att åstadkomma den stora tillgången af ladugårdsprodukter och djur, som motionären påpekat, utan dervid får väl också ingå i räkningen bete, hö, rotfrukter och affallet från brännerierna, som utgör det största medlet för ladugården. I öfrigt tror jag ej, att i vårt land någonsin fattats utfodringsspanmål, och

Tullen på majs.
(Forts.)

jag anser att det endast blir ett fåtal jordbrukare i närheten af sjöstäderna, som i nämnvärd mån kunna göra sig majsen till godo för utfodring. Jag tror ej heller att fördelen för dem kan uppväga den skada som möjligen kan förorsakas de magrare orternas befolkning, om majsen komme att till större eller mindre del uttränga potatisen vid bränvinstillverkningen. Detta skulle under åtskilliga år nedsätta värdet af den inhemska produkten till men för den mindre jordbrukaren.

Jag gör intet yrkande, emedan sådant redan förut blifvit framställt.

Herr Forssell, Hans: Bevillnings-Utskottet har till stöd för sitt afstyrkande af motionärens förslag anförde de ord, som inföto i 1880 års riksdags skrivelse till Kongl. Maj:t: majstullen bör bibehållas, därför att majsen till större delen åtgår till bränvinstillverkning, därför att denna majsens användning skulle kunna uttränga potatisens användning vid bränvinstillverkningen och därför att potatisodlingen derigenom kunde sättas i fara, en odling, som för de mindre jordbrukarne är af stor vikt, synnerligen inom vissa trakter af landet, der sjelfva jordmånens beskaffenhet uteslutande egnar sig för densamma. Dessa äro de skäl, om hvilka Utskottet nu säger, att de »qvarstå med oförminskad kraft».

För min del har jag alltid funnit dessa skäl ega mycket ringa kraft och under den tid, då jag var i tillfälle att inom min embetsverksamhet taga närmare kännedom om dessa ärenden, har jag inhemtat åtskilliga upplysningar, hvilka om möjligt ytterligare förminska denna kraft, — upplysningar, som jag anhåller att nu få meddela Kammararen.

Kammararens ledamöter veta nogsamt, att de trakter i vårt land, hvilka Bevillnings-Utskottet åsyftar, äro Kristianstads och Blekinge län. Det är i dessa landsdelar, potatisen odlas af den mindre jordbrukande befolkningen, för hvilka denna odling är af betydlig vikt, på samma gång den är i viss mån beroende af en betydande bränvinsindustris konsumtion. Jag har därför trott det vara angeläget att tillse, hvad betydelse majsförbrukningen har just för dessa provinser bränvinsindustri. Hela inmäskningen af råmaterial till bränvinsbränning i Kristianstads län utgjorde under bränningsåret 1876—1877: 3,989,311 kubikfot; 1877—1878: 3,281,441 kubikfot; 1878—1879: 3,776,585 kubikfot; 1879—1880: 2,822,161 kubikfot och hösten 1880: 1,771,272 kubikfot. Mot dessa siffror ställer jag de siffror, som angifva inmäskningen af majs under samma tider, nemligen: 1876—1877: 19,101 kubikfot; 1877—1878: 18,493 kubikfot; 1878—1879: 9,012 kubikfot; 1879—1880: 102,710 kubikfot och hösten 1880: 9,536 kubikfot; för Januari och Februari månader år 1881 uppgick samma inmäskning till 492 kubikfot. Uttryckt i procenttal visar det sig, att inmäskningen af majs utaf hela inmäskningen i länet utgjorde: 1876—1877: 0,47 procent; 1877—1878: 0,54 procent; 1878—1879: 0,23 procent; 1879—1880: 3,6 procent och hösten år 1880: 0,57 procent. Ungefär på samma sätt förhåller det sig i Blekinge. Der utgjorde inmäskningen af majs år 1876—1877: 0,59 procent af hela inmäskningen; 1877—

1878: 0,42 procent; 1878—1879: 0,32 procent; 1879—1880: 2 procent och hösten år 1880: 0,99 procent. *Tullen på majs.*
(Forts.)

Detta är nu den officiellt gifna dimensionen på den stora fara, som föranlett Riksdagens år 1880 fattade beslut. Jag förstår mycket väl, att man skall invända, att hvad som icke har skett det kan ske. Majsens stora prisbillighet kan ju möjligen göra, att bränvinsbrännarne kasta om hela sin tillverkning och från användandet af potates öfvergå till begagnandet af majs. Den erfarenhet, vi vunnit under hösten år 1880, synes dock gifva ett kraftigt skäl mot äfven detta argument. Den har nemligen visat, dels att en god årsväxt mycket lätt kan öka potatesens såväl qvantitet som kvalitet inom dessa trakter till den grad, att majsen icke kan konkurrera med densamma, äfven om priset på majs håller sig vid förutvarande låga pris, dels ock att majspriset kan, oberoende af våra svenska förhållanden, uteslutande på grund af den amerikanska skörden, frakten öfver Atlanten och den europeiska konsumtionen, stiga från 80 öre till 1 krona 10 öre eller 1 krona 15 öre, hvilket pris äfven vid normal potatesskörd alldeles omöjliggör potatesens ersättande af majs. Häraf drager jag den slutsats, att bränvinsindustrien i Blekinge och östra Skåne omöjligen kan öfvergifva potateskonsumtionen, för att grunda sig på majskonsumtion samt att industriidkarne i dessa trakter icke kunna kasta om hela sin tillverkning, förändra sina mäskningsapparater och ställa dessa endast på en vara sådan som majs, hvars pris är helt och hållet beroende på af dem fullkomligt okända faktorer, nemligen den amerikanska skörden, frakten öfver Atlanten och den europeiska konsumtionen, samt öfvergifva potatesen, hvilken visserligen i följd af missväxt kan stiga till höga pris, men äfven i följd af rikliga skördar kan reduceras till pris, som äro vida fördelaktigare än majsprisen under normala förhållanden. Det finnes sålunda, efter mitt förmenande, ingen rimlig grund för det antagandet, att majsen skulle kunna uttränga potatesen vid bränvinsbränningen i dessa trakter.

I förbigående ber jag dessutom att, med afseende å Riksdagens benägenhet att skydda potatesodlingen i vårt land, få anmärka, att denna sträfvan helt visst står alldeles enstaka i protektionismens annaler. Jag känner intet land, der man velat anlita statens lagstiftnings- och beskattningsmakt för att upprätthålla och skydda en så låg odlingsform som potateskulturen. Skyddsteorien går ut på att använda samhällets kraft för att höja den finare, den intensivare produktionen; här skulle våra krafter användas för att höja den lägre, den gröfre, den mera extensiva produktionen.

Om man emellertid nödvändigt vill skydda potatesodlingen genom att upprätthålla potatespriset, så är det uppenbart, att man går en orätt väg genom att hindra majsimporten, en väg som icke leder till målet, emedan det finnes en annan fara för potatespriset, hvilken verkar omedelbart — jag menar potatesinförseln. När man finner, att det ena året 127,000 centner och ett annat år 56,000 centner potates till Sverige införas från utlandet, så kan man deraf tryggt draga den slutsatsen, att så snart potatesprisen i Sverige stiga, så kan man motverka denna stegring genom att införa potates från andra länder, — och hvartill tjenar då hinder mot införseln af majs?

Tullen på majs.
(Forts.)

När nu härtill kommer att, såsom mera kompetente talare än jag anført och såsom fullt kompetente auktoriteter upplyst, majstullen verkar till skada för jordbruksnäringen samt att den stärfjar och hämmar i sin utveckling en gryende svensk industri, nemligen pressjästberedningen, så synes mig, som om de skäl, hvilka förut anförts emot majstullen, skulle efter tiden för senaste Riksdags beslut, hafva fått en betydligt ökad kraft, under det att de skäl, som anförts för densamma, knappt hafva qvar en skymt af giltighet.

Slutligen ber jag att få för Herrarne framhålla en omständighet, som jag under diskussionen öfver denna fråga icke hört omnämnas, nemligen majstullens betydelse för och verkan på sjelfva bränvinstillverkningen. Jag vet att en och annan inom Riksdagen af upprigtigt nit för nykterhetens befrämjande röstade för denna tullsats i den föreställning, att en tull på majs skulle i någon, om än ringa grad minska bränvinsproduktionen. För min del förstår jag icke, huru en sådan verkan af densamma skulle kunna uppstå, men väl vet jag att denna tullsats *kan* och under vissa förhållanden ovilkorligen *måste* deplacera bränvinsproduktionen. Sådant inträffar helt naturligt därför, att i en del af vårt land är bränvinsproduktionen grundad på potates såsom råvara, under det att densamma i en annan del, hufvudsakligen Mälareprovinserna, är grundad nästan uteslutande på spanmål. I dessa sistnämnda nordliga provinser kan man icke bränna bränvin af potates i någon nämnvärd mån, emedan denna rotfrukt der icke odlas i så stora kvantiteter att öfverskott finnes utöfver befolkningens näringsbehof och emedan potatesen icke tål vid att fraktas den långa vägen från sydligare trakter. I dessa nordliga trakter är bränvinsbränningen till hela sin inrättning anlagd för spanmål, dels korn, dels ock hufvudsakligen råg. Vid en sådan priskonjunktur, som under 1880 och detta år inträffat, har det emellertid varit hardt när omöjligt, att använda åtminstone råg för bränvinsbränningen; man måste i dess ställe använda ett billigare spanmålsslåg, och surrogatet är just — majs. Hindrar man nu användandet af majs för bränvinsbränningen, så har man hvarken hjälpt eller stjelpat bränvinsbränningen i Skåne, hvilken under nuvarande förhållanden är alldeles oberoende af spanmål såsom råvara, emedan potatesen för densamma är fullkomligt tillräcklig, men man har absolut förhindrat eller åtminstone betydligt nedsatt bränvinsbränningen i de *nordligare* provinserna. Deraf följer naturligtvis ingalunda att bränvinsproduktionen på det hela förminskas, utan endast, att den produktion, som bedrefs i de norra provinserna flyttas till de sydligare, hvilkas bränvinsbrännare få en stor förtjenst på de andras bekostnad. För dessa senare betyder detta deplacement, att användning icke gifves för det kapital, som är nedlagdt i redskap och maskinerier. Enligt min åsigt innebär således denna tullsats en orättvisa mot de nordligare provinsernas bränvinsbrännare, en obehörig förmån för de sydligare provinsernas. Jag konkluderar af allt detta att en tullsats, som är grundad på farhågor, hvilka visa sig sakna *all* grund; en tullsats, som icke kan uppfylla den enda uppgift, hvilken dermed afsågs, nemligen att skydda potatesprisen; en tullsats, som derjemte kränker jordbruksnäringens beaktansvärda intresse och stärfjar en uppväxande industri, samt slutligen till förfång för en del industriidkare,

till obehörig vinning för andra deplacerar bränvinsproduktionen — en sådan tullsats är verkligen icke något att hålla på. Det synes mig vara klart, att de Herrar, som redan vid förra riksdagen voro obenägra att pålägga denna tullsats, hafva behållit orubbade alla de skäl, som förut bestämt deras åsigt, och fått dem ytterligare förstärkta, och det kan ju hända, att en eller annan, som förut icke så noga afvägde skälen för eller emot, nu af de nya upplysningar, som efter förra beslutet vunnits samt vid de oförutsedda förhållanden, som derefter inträffat, fått tillräcklig anledning att ändra åsigt; och därför — under förhoppning att Första Kammaren vidhåller sitt förra beslut i denna fråga — tillåter jag mig yrka afslag å Bevillnings-Utskottets förslag och bifall till motionärens.

Tullen på majs.
(Forts.)

Grefve Strömfelt: Det verksammaste skäl, man har anfört, för att Riksdagens beslut rörande denna tullsats åter skulle upphävas, har varit, att en så stor del af den importerade majsens användts till utfodring af kreatur. Man har här hört en talare, för att visa, huru stor del af majsens på detta sätt användts, framställa *ett* procenttal, en annan talare *ett annat*, ja, man har till och med hört ambetsverks ordförande komma med andra siffror — på grund, som de säga, af senare vunna upplysningar — än deras ambetsverks utlåtanden innehålla. För min del kan jag icke fästa mig vid andra siffror än dem, som finnas i de officiella utlåtandena angifna. Motionären säger i sin motion, »att oaktadt majsimporten under sistlidne höst varit större än någonsin, har ojemförligt största delen åtgått till utfodring i jordbrukarnes ladugårdar»; derpå svara ambetsverken att 72 procent åtgått till bränvinsbränning och att högst 28 procent blifvit använda till andra ändamål. Vidare får man veta i detta utlåtande »att en så betydligt stegrad import hufvudsakligast är tillfällig och föranledd af spekulation, i följd af den ifrågasatta tullsatsen». Här af inses hurusom motionärens påstående om den stora förbrukningen i och för ladugårdar blifvit vederlagdt af ambetsverken. Sedermera säges i motionen »och har den insigtsfulle jordbrukaren redan till fullo lärt sig inse, att detta foderämne är ett medel, hvarigenom han kan uppträda och täfla med sina ladugårdsprodukter på världsmarknaden.» Ja, mine Herrar, för största delen af Kammarens ledamöter skulle man kunna gå förbi detta skäl, men det torde finnas flera, hvilka icke äro jordbrukare eller någonsin hafva sysselsatt sig med dithörande förhållanden, som genom detta påstående skulle kunna vilseledas att tro, att Sveriges förmåga att exportera ladugårdsprodukter vore i någon mån beroende af majsimporten. En ärad talare på elfsborgsbanken har med afseende på dessa förhållanden meddelat några siffror; jag behöfver endast till belysande af frågan meddela, huru förhållandet härutinnan varit under några perioder. Ett ytt- rande, som genast, då jag läste detta betänkande, slog mig för hufvudet, var, att ambetsverken tala om majsimporten såsom en relativt ny sak. Dock upplyser Kommerskollegii berättelse redan för år 1855 om något annat. Det förhåller sig nu så med sammanhanget emellan majsimporten och exporten af ladugårdsprodukter, att då 1855 utskepades 1,603 kreatur, 519 centner kött och 563 centner smör och ost,

Tullen på majs.
(Forts.)

importerades omkring 11 tunnor majs. Tio år derefter 1865—67 importerades i medeltal $3\frac{1}{2}$ tunnor majs, men exporten af ladugårdsprodukter hade stigit så oerhördt, att i medeltal utfördes 33,000 kreatur, 3,176 centner kött och 10,679 centner smör och ost. Gå vi till åren 1871—73 hade majsimporten stigit till i medeltal 76 tunnor hvardera året, hvilket ringa tal ju icke kan hafva något inflytande, men då hade exporten af ladugårdsprodukter stigit till den höjd, att det utskleppades 57,150 kreatur, 3,453 centner kött och öfver 79,000 centner smör och ost. 1876—78 hade majsimporten gått upp till 45,441 tunnor årligen, men exporten af ladugårdsprodukter stälde sig då sålunda, att kreaturens antal ökats till 61,739, köttet minskats till 2,770 centner och smör och ost ökats till 88,200 centner i medeltal. Vi finna häraf, att exporten af ladugårdsprodukter under de perioder, när majsimporten var ytterst ringa, visar en oerhörd stigning, med öfver 100 procent, men att, sedan importen af majs började ökas, deremot exporten af ladugårdsprodukter ingalunda i någon jemförlig mån tillvuxit. Med detta visa Kommerskollegii siffror tydligt och klart, att något sammanhang mellan importen af majs och exporten af ladugårdsprodukter alls icke förefinnes.

Här har af en talare blifvit för Kammaren omnämnt, att majsens understundom är behäftad med en sjukdom, som heter brand. Jordbrukare känna, att all stråsäd lider af samma sjukdom och att man efter tröskningen icke längre kan upptäcka, huruvida sädesslaget varit behäftadt med denna sjukdom, ty hvarken kornet eller mjölet utvisar detta. Vidare känna Herrarne, att den brand, som förekommer i hos oss odlade sädesslag, icke är skadlig. Men nu har upptäckts, att denna sjukdom hos majs under vissa förhållanden är för helsan farlig och kan åstadkomma sjukdom med dödlig utgång. Här har af en talare blifvit sagdt, att om någon *illa* använder majs, skulle det kunna medföra skadliga följder, och detta vore något, som han icke ville bestrida, och han vände yttrandet angående branden derhän, som skulle man uteslutande använda majs för att sjukdom deraf skulle följa. Jag tror icke att någon jordbrukare har enbart använt majs ännu eller någonsin kommer att göra det, men detta är *en sak*, *en annan* den, att när i majs förekommer ett för helsan skadligt ämne, som *icke kan* upptäckas, då äro förbrukarne urskuldade, om de använda den och om deras kreatur sedermera deraf taga skada. En ärad talare på skånebänken har nyss upplyst Kammaren om att beklagligen nya sjukdomsfall på till Danmark utförda kreatur inträffat; hvem vet, om icke dessa kreatur blifvit utfodrade med brandbehäftad majs, kanhända detta sålunda är orsaken till olyckan. Jag tror, att med den ifver, som våra mindre jordbrukare pläga följa de experiment, som göras på de större egendomarne, har det åtminstone för närvarande ganska goda skäl för sig att genom en tull minska majsens användande, då den under vissa förhållanden är för deras kreatur vådlig. Det torde väl icke kunna anses vara helsosamt, att deras penningar vandra till Amerika och deras djur försämras och dö.

Här har blifvit ordadt om majsens värde såsom foderämne. Jag får för min ringa del säga, att jag sätter öfver både Landtbruksakademien, Generaltullstyrelsen och Kommerskollegium en annan »aukto-

ritet», nemligen — vetenskapen. Vi, jordbrukare hafva alltid lärt oss, att i foderämnen söka förnämligast qväfvehalt och fett. Af 45 utförda analyser har framgått, att majs innehåller en mycket hög procent *vatten*, som man således importerar från Amerika, vidare att qväfvehalten hos majs är *lägre* än hos något af de sädeslag, som hos oss odlas och slutligen att fettämnena hos majsens äro åtskilliga procent *lägre* än hos hafre. Nu veta Herrarne, att engelsmännen och fransmännen redan delvis hafva återgått från majs till hafre såsom utfodringsämne, och skälet härtill torde helt enkelt vara det, att de genom ett dyrbart experiment kommit till den erfarenhet, att hafre har ett högre fodervärde än majs. Nu vilja herrar skånska landtbrukare, att vi skola göra ett dylikt experiment hos oss. För min del kan jag icke biträda denna åsigt, och yrkar därför afslag å motionen och bifall till punkten.

Tullen på majs.
(Forts.)

Herr Jöns Pehrsson: Förslidet är, då denna fråga förevar, uttalade jag fullständigt min åsigt i densamma och kunde nog underlåta att säga något nu; men en talare på skånebänken har uppkallat mig. Han påstod att det vore så nödvändigt att taga bort denna majstull innan den hunnit inverka på brännvinsexporten. Det skulle nemligen vara så fördelaktigt att köpa majs från Amerika och sedan exportera brännvin. Jag förstår icke, hvári denna fördel skulle ligga. Det vore väl ojemförligt mycket bättre, om vi kunde producera brännvin af landets egna produkter, för att sedan exportera det. Detta skulle vara lyckligt för landet. Köper man deremot råvaran från Amerika, ligger häri icke någon vinst för landet, utom det ringa affallet från brännerierna. Detta är således icke något skäl för majstullens afskaffande.

Denna fråga har nu utvecklats sig derhän, att det blifvit en strid mellan vissa provinser i landet och de större jordegarne. Det är hufvudsakligen de större sessionaterna i det rika Skåne, som vilja hafva bort majstullen, och det ligger nära till hands att antaga, att motivet härtill vore, att de ansåge det beqvämt, att införskrifva denna majs till sina ladugårdar, i stället för att hålla arbetare för odlingen af potates. Men vi skola då komma i håg, att, ehuru de äro många och stora, dessa jordegare, äro de dock en bråkdel af jordbrukarnes hela antal, och detta gäller äfven om Skåne. Det är väl icke utredt och kan väl icke utredas, men om man säger att af jordegarne i Skåne på sin höjd 10 à 20 procent använda majs, så säger man icke för litet, och hvad beträffar de magrare orterna, i Småland, uppgår antalet af dem, som der kunna begagna majs, icke till en procent. Jag tror därför icke, att det är skäl att taga bort majstullen. Det har ännu icke visat sig, hvilken skada den har gjort; och med afseende på brännvinsbränningen ber jag att få säga, att jag känner några brännvinsbrännare, som bo i närheten af Eskilstuna, hvilka i år bränt af majs med fördel, men några i Skåne föredraga att bränna af potates. Det kan icke finnas något rimligt skäl till att, såsom en föregående talare, vår förre finansminister, påyrkade, taga bort denna tull därför att den vore orättvis i det hänseendet, att den gynnade det sydliga Sverige, men vore till hinder för det nordliga. Rörande detta förhållande gäller den gamla satsen, att icke alla kunna få lika nära

Tullen på majs. till kyrkan. Den ena provinsen ligger längre ifrån, den andra närmare till importorten. Jag tror, att, huru man än ser denna sak, man svårigen kan vederlägga de skäl, som Utskottet anfört. Jag skall icke uppehålla diskussionen eller längre upptaga tiden, utan slutar i hopp, att Utskottets beslut må blifva Kammarens.

Herr Berg: Det kan icke falla mig in att hafva den förmätna tanken, att mina ord i förevarande fråga skulle inverka det allra ringaste på Kammarens blifvande beslut, ty det lärer väl ändå vara temligen klart, åt hvilket håll det pekar. Men jag har ansett mig vara pligtig att begära ordet, för att inför mitt eget samvete känna mig hafva gjort hvad jag kunnat, i synnerhet som det icke så litet berör en sak, som jag särskildt söker att verka emot, nemligen bränvinet. Herr vice ordföranden i Bevillnings-Utskottet gaf den upplysning, att af den myckna importen af majs icke mer än 900,000 kubikfot blifvit använda till bränvinsbränning och att deremot 2,000,000 kubikfot skulle hafva blifvit använda dels till utfodring af kreatur och dels till föda åt menniskor. Men om nu också icke mera än omkring 1,000,000 kubikfot hafva blifvit använda till bränvinsbränning, så anser jag, för min del, att redan detta är jemt 1,000,000 för mycket. En aktad talare har visserligen sagt, att majs måste betraktas såsom ett råämne, dels såsom begagnad för tillverkning af bränvin, dels på grund af sin egenskap af foderämne, och därför borde den vara tullfri. Jag erkänner visserligen, att så är förhållandet, att majs är ett råämne, men den är — om det skulle tillåtas mig att inför denna aktade Kammare få begagna en ordlek i en så allvarsam fråga — det är ett råämne till *bränvin*, som i sin tur åter blir ett »råämne» för svenska folket, som gör detta folk *rätt*. Således allt hvad man kan göra för att i någon mån hindra denna tillverkning, det torde, enligt min åsigt, vara hvarje fosterlandsväns allvarligaste pligt och bemödande. Om man sålunda icke vill lemna bränvinsproducenterna en premie af 7 öre per kanna för det bränvin de kunna producera, så är detta väl icke så farligt, utan torde väl tvärtom vara nyttigt. Man talar om, att man skall uppmuntra pressjästfabrikationen och jordbruket genom majsinförseln och att majs därför borde vara tullfri. Men jag hemställer till Herrarne, som hafva mera insigt och förstånd i denna sak, än hvad jag kan hafva, huruvida man kan med anspråk på full rättvisa säga, att vårt jordbruk först nu, sedan man börjat importera majs, har gått något väsentligt framåt. Mig synes det fast hellre, som skulle jordbruket, långt innan man ännu hade börjat fundera på att få råvaror från en annan verldsdel, utvecklat sig med jettesteg. För min del kan jag således icke instämma i den ärade talarens på skånebänken påstående, då han sade, att importen af majs är nödvändig för svenska jordbruket. Samme ärade talare sade äfven, att den högre ståndpunkt vi nu kommit till med afseende på vår bränvinsindustri gör att vi kunna exportera en hel del af vår tillverkning. Men för export tillverkar man icke majsbränvin, utan man bränner af potates, emedan endast sålunda tillverkad bränvin kan erhållas absolut rent, hvilket det måste vara för att kunna i utlandet afsättas. Af denna anledning, menar talaren, böra vi importera majs

från Amerika, för att deraf bränna för *inhemsk* konsumtion. Och det skulle nu vara något att uppmuntra. Jag ber om ursäkt för mitt oförstånd, då jag frågar: kan det vara välbetänkt att stifta en sådan lag, som skulle hafva till följd att man för att erhålla råvaran förde ut guldet till Amerika, för att denna råvara sedan skall supas upp i Sverige och förvilda vårt fattiga folk och våra arbetare i synnerhet. Är det icke fast hellre så, att man skulle vara utomordentligt glad och tacksam, om man kunde, när så illa är, att det nu skall tillverkas inom landet, få exportera det; men icke vidtaga en åtgärd, som har till följd, att man gifver våra egna konsumenter ett tillräckligt quantum af detsamma. Det är verkligen fråga, huruvida det icke kunde vara på tiden, att man på något mera allvarligt sätt toge i tu med bränvinslagstiftningen, och dermed öfverensstämmer i sjelfva verket svenska folkets önskan och vilja. Månne väl det är så alldeles nödvändigt, att man skall uppmuntra bränvinsbränningen i landet. Jag har varit nära frestad att tro detsamma på grund af många utmärkta personers samfälda intyg om denna sak. Man har nemligen sagt, att nykterhetsvännernas svärmeri och tankar på obehöfligheten af bränvinstillverkning i landet grundar sig på ett kolossalt misstag om verkligheten och obekantskap med förhållandena. Man har sagt, att det är alldeles nödvändigt för det svenska jordbrukets bestånd, att tillverka bränvin, emedan de mindre jordbrukarne icke skulle få någon afsättning för sin potates i annat fall. I dag har jag likvisst kommit under fund med motsatsen. En ärad talare på gefeborgsbänken, vår förre finansminister, har tydligen med sina ord ådagalagt, att det icke har någon fara med den saken, utan att man skulle tvärtom så fort som möjligt försöka att få jordbrukarne att slå in på en annan väg, hvilket mycket väl skulle gå för sig. Under sådana förhållanden, och då man har fullt skäl, att sätta tillit till hans sakrika uppgifter i det fallet, kan jag för min del icke förstå, hvarför man icke skulle äfven på samma gång söka att lägga ett litet hinder i vägen för bränvinsbränningen genom att bibehålla den af Riksdagen förlidet år beslutade tullen å majs; ty Herrarne kunna väl icke neka till, att det under alla förhållanden blir ett premium för bränvinsbrännarne att få in denna majs tullfritt. Det är visserligen sant, som en ärad talare sade, att priset på varan är beroende på konjunkturer och tillgång, ena året är potates billig, då bär det sig icke att bränna bränvin af annat än potates o. s. v. Men månne icke konjunkturerna äro detsamma äfven för sjelfva bränvinet, det går ju också upp och ned i pris, så att bränvinsbrännarne äfven i detta fall nu synas hafva utsigt att förtjena det der premiet, som skulle komma dem till del, om tullen borttages. När jag sålunda icke blifvit öfvertygad om annat än att det i sjelfva verket hvarken gäller så mycket jordbruket eller den fattiga befolkningen, utan till hufvudsaklig del bränvinsbränningen, kan jag, för min ringa del, icke frångå att yrka bifall till Utskottets förslag.

Tullen på majs.
(Forts.)

Jag vill särskildt nämna några få ord med afseende å vice ordförändens i Bevillnings-Utskottet anförande om det fattigare folkets billigare brödföda. Jag erkänner att, när han framkastade detta ar-

Tullen på majs.
(Forts.)

gument smålog han så innerligt godt, att jag icke tror att han sjelf trodde hvad han sade.

Om några fåtaliga jordbrukare i Skåne hafva fördel af att importera majs till utfodring af sina kreatur, så frågar jag om det egentligen kan för 2 öre inverka på prisbilligheten af den fattigare befolkningens födoämnen. Jag tror icke att denna får sitt fläsk ett öre billigare, därför att Skånes jordbrukare få sin majs tullfri, eller att den får sitt bröd på kakan eller ens på tunnan billigare, därför att dessa förtjena på att föda sina kreatur med majs. Detta gamla slagord håller icke alltid streck.

Slutligen vill jag säga med afseende å hvad svenska folket i detta fall önskar, att vi hafva ett ganska digert och allvarligt uttalande i det hänseendet i en bok, som är utgifven af Svenska Nykterhetssällskapet, der öfver 2,200 kyrkoråd och kommunalnämnder i riket, sålunda svenska folkets förtroendemän, hafva uttalat sig i bränvinsfrågan. Det är icke mer än 3 kommuner, som egentligen ansett att det vore förträffligt, om bränvinstillverkningen uppmuntrades liksom hittills. Nästan alla, åtminstone de allra flesta, hafva uttalat den önskan att Riksdagen en gång måtte komma till det lyckliga beslut att vi kunde befria svenska folket från denna olycksbringande vara, som åstadkommer så ofantligt mycket moraliskt förderf bland folket, och i synnerhet bland arbetsklassen. Och denna önskan är liffigast just hos arbetsklassen. Må det tillåtas mig nämna att bland alla de arbetare, som haft tillfälle under denna och äfven under föregående vinter att på de nykterhetsmöten, der de i tusental varit samlade, uttala sin mening i detta afseende, finnes det icke en enda, som icke bland annat framställt den frågan: Hvarför göres det icke något vid riksdagen för att få bort denna farliga vara, som förderfvar oss och våra familjer? Vi erkänna att vi äro för svaga att motstå frestelsen, så länge staten tillstodder att giftet sättes ut för oss! Under sådana förhållanden anser jag att det varit min pligt att taga Herrarnes tid i anspråk under dessa minuter för att i dessa arbetares namn uttala en allvarlig protest mot hvarje försök att uppmuntra bränvinstillverkningen. Jag yrkar bifall tili Utskottets förslag.

Herr Stråle, Holdo: Under intrycket af det bifall, hvarmed majoriteten helsade talaren på gefleborgsbänken, hade jag icke tänkt taga Kammarens tid i anspråk, men vid närmare eftertanke ansåg jag det vara min rättighet och skyldighet att icke lemna några af de mot Utskottets hemställda framställda anmärkningar obesvarade. Den ärade talaren på kristianstadsbänken vände sig särskildt mot mig, och frågade huru det kan falla mig, som vill skydda näringarne, in att vilja lägga tull på råämnena. Jag ber att i det fallet få hänvisa den ärade talaren till embetsmyndigheterna, Kommerskollegium och Generaltullstyrelsen, som förordat just denna skatt, och ber att få läsa upp några ord ur deras i ämnet afgifna utlåtande. Der heter det nemligen: »Under de förutsättningar, från hvilka Riksdagen vid fattande af sitt ifrågavarande beslut utgått, och om icke andra synpunkter gäfves för frågans bedömande än den, som tillverkningen af bränvin för förbrukning inom landet erbjuder, torde väl den höga tullsats, hvarmed nämnda tillverk-

Tullen på majs.
(Forts.)

ning är skyddad mot täflan med utlandet, kunna rättfärdiga anspråket på någon statsinkomst af det utländska material, som vid denna tillverkning blefve användt, helst detta material, genom den högre afkomst det lemnar, skulle motverka den prisstegring, som med bränvinstillverkningsafgiftens successiva förhöjning i främsta rummet städse varit afsedd.» Det är således vederbörande i detta fall, som vilja lägga denna tull på råämnet och icke Utskottet som hållit sig just till hvad här sagts, nemligen att man borde skaffa staten en väl behöflig inkomst.

Herr vice Talmannen har ur den reservation, som jag afgifvit, uppläst ett yttrande, hvaraf skulle framgå att jag hade den åsigt att man icke borde lägga tull på råämnen, men han fäste icke tillräcklig vikt vid den mellanmening jag med afsigt varit nog försigtig att här inlägga: »så framt icke särskilda finanstillar afses». Nu lärer väl ingen i denna Kammare vilja bestrida, att skatten på bränvin är en finansoperation, och tullen på bränvin är helt och hållet beroende på den skatt, man lägger på varan. Således är tullen på bränvin en finanstill; och det är också ur *den* synpunkten Riksdagen betraktat frågan.

Samme talare framställde ett, enligt hans förmenande, ännu starkare skäl mot Utskottets hemställan, nemligen att man icke borde lägga tull på majs, när ladugårdsprodukter i öfrigt äro tullfria. För det första ber jag att få erinra om att Riksdagen förra året lade tull på en ladugårdsprodukt, och denna en af de icke minst viktiga, nemligen ost. Och vidare ber jag att få anmärka att jag och de med mig lika tänkande förra året ville lägga tull äfven på det amerikanska fläsket. Vi få således hoppas att, om vi få behålla tullen på majs, den ärade talaren hjälper oss att skaffa en billig tull på öfriga ladugårdsprodukter.

Samme talare sade också, att ju förr man afskaffar ett missförhållande och rättar ett misstag, desto bättre är det. Dervid fattas blott att han bevisar att här gjorts något misstag; men det är just denna bevisning som helt och hållet felas i frågan.

Talaren på geflebänken slutade sitt anförande med detsamma, som två talare före honom börjat med, nemligen att som man numera fått nya upplysningar i ämnet, borde man frångå det beslut, man förut fattat. Jag får ånyo erinra om att vi icke fått några nya upplysningar. Vi visste redan vid förra riksdagen att majs användes i Sverige till utfodring af kreatur. Den upplysning vi fått är att skörden år 1880 utfallit annorlunda än 1879. Men kan man från detta förhållande hemta någon säkerhet för att 1881 års skörd icke kommer att utfalla annorlunda än 1880 års? Skall en lagstiftande församling ändra sitt beslut hvarje år allt efter som vår Herre låter solen skina och regnet falla?

Samme talare anförde en hel mängd siffror, af hvilka skulle framgå att en jembörlig del af majsan användes till bränvinsbränning. I det fallet hafva vi före honom fått höra en representant, som hade andra siffror och kom till ett annat resultat. Jag har också här siffror, och en hel mängd sådana, som efter de upplysningar jag fått skulle visa att betydligt mycket mera majs användts till bränvinstillverkning. Men de ena siffrorna äro likaså osäkra som de andra, och

Tullen på majs. man behöfver icke stor skicklighet för att tolka dem efter det mål, till hvilket man syftar.

(Forts.)

Det hufvudsakliga skälet för Riksdagen förra året var väl att majsimporten hotar potatesodlingen på det allvarsammaste sätt. Den ärade talaren på gefleborgsbänken säger att det icke finnes någon grund att frukta för potatesodlingen. Å andra sidan hafva vi hört en talare på kristianstadsbänken, som på det bestämdaste förklarade, att majsimporten kan komma att inverka på potatesodlingen och framhöll de olägenheter, som skulle blifva en följd deraf. Ingen må undra på att, när man nu har att välja på, å ena sidan en mångårig erfarenhet af en, som sjelf lagt hand vid jordbruket, och å andra sidan, om jag så får säga, andras erfarenhet och en talangfull talare, jag för min del åtminstone, som också tillhör ett praktiskt yrke, måste sätta större förtroende till hvad erfarenheten i detta fall visat, än till den skickliga framställningskonsten. På den ståndpunkt jag intager begär man blott att få erfarenhet om huru denna tull verkar. Den har ännu icke blifvit tillämpad och det är således, som Utskottet säger, endast af teoretiska skäl man vill taga bort densamma.

Slutligen kan jag icke aldeles med tystnad förbigå ett yttrande af talaren på gefleborgsbänken, då han ansåg sig kunna säga att en och annan af dem, som vid förliden riksdag röstade i denna fråga, icke så noga betänkte huru de röstade. För min del är jag förvissad om att en hvar af Kammarens ledamöter, då han afgifver sin röst vid afgörandet af våra frågor, ganska noga betänkt sig, innan han lemnar sin röst. Skulle detta uttryck, obetänksamhet, kunna tillämpas på någon, så vore det snarare på den, som vågat det.

Herr Reutersvärd: Vi stå för närvande inför ett högst egenomligt faktum, eget i sitt slag och ensamt stående i vår riksdags-historia, nemligen att två särskilda motionärer vid denna riksdag väckt förslag om att de tullsatser, som vid förra riksdagen åsattes vissa varor, skulle nu upphävas, utan att man har den ringaste erfarenhet, huru dessa tullsatser komma att verka. Jag beklagar att sådana förslag skola kunna framkomma och skulle ännu mer beklaga, om denna Kammare icke skulle vilja respektera Riksdagens beslut och häfda dess anseende i detta fall, utan genom »Rechthaberei» vilja omintetgöra ett i laga ordning tillkommet Riksdagens beslut. Jag tror icke att det skall verka godt inom landet, om Riksdagen visar sig tveksam om riktigheten af dess beslut, så nyligen fattadt, och att den efter 8 à 9 månader skulle vara färdig ändra detsamma. Motionären liksom åtskilliga andra talare hafva sagt att förhållanden inträffat under tiden, som man icke kände förra året. Jag bestrider detta! Ingenting har sedan förra året inträffat, som bör ändra vår uppfattning i frågan eller inverka på saken. Vid förra riksdagen uttalades, såväl inom Utskottet som Kammaren, ganska bestämdt att denna artikel, majs, icke allenast vore användbar till bränvinsbränning, utan äfven vore ett viktigt foderämne för kreatur samt kunde äfven begagnas till brödföda. Jag vill nu icke besvära Kammaren med att återupprepa hvad i detta afseende vid förra riksdagen anfördes, men vill endast uppläsa hvad Friherre Barnekow då bland annat yttrade. Han anförde nemligen: »Jag vå-

gar bestrida att ett sådant skydd skulle derigenom vinnas, ty det måste för den svenska jordbrukaren vara af stor vigt, om han vill hafva sin jord i kraft, att erhålla billiga utfodringsämnen, för att åstadkomma en stark utfodring, och *majs är just ett sådant billigt ämne, som med fördel kan användas till utfodring, icke endast, som Utskottet säger, företrädesvis åt hästar, utan bäst och säkrast för fäkreatur, svin och höns.* Således kan åtminstone icke vice ordföranden i Bevillnings-Utskottet, som var närvarande både i Utskottet och äfven här i Kammaren, säga, att sådana upplysningar först nu blifvit lemnade, som man icke kände förra riksdagen.

*Tullen på majs.
(Forts.)*

Det enda vi veta mera nu än då, är att importen af majs vid förlidet års höst var större än året derförut. Och hvad är väl orsaken dertill? Jo, att i de flesta delar af vårt land höskörden förlidet år blef mycket knapp, hvilket naturligtvis gjorde, att man i stället måste vara beredd på att använda spanmål eller annat kraftfoder för att ersätta denna foderbrist. Detta gjorde att ofantliga kvantiteter majs infördes förlidet års höst, dels för att användas till bränvinsbränning och dels för spekulation, en spekulation, som alltid inträffar när Riksdagen åsätter eller höjer tullsatsen å en vara. Det blef en affär för att förtjena penningar på, som är helt naturlig; och jag klandrar den icke. Detta är en af förklaringsgrunderna hvarför så mycket majs importerades. När majsen en gång var inkommen i landet, var det naturligt att den skulle få användning; och när bränvinstillverkarne, med anledning deraf att potatesen var så ofantligt billig förra året funno med sin fördel förenligt att använda potates framför majs, sålde de sin majs till jordbrukarne, med eller utan förlust känner jag ej, och är detta äfven en förklaringsgrund, hvarför så mycket majs användes till kreatursutfodring förra året i stället för till bränvinstillverkningen.

Men det finnes en annan omständighet, hvarför den importerade majsen förlidet år icke användes i större skala till bränvinstillverkning, som jag nu vill omnämna; och vänder jag mig dervid särskildt till talaren på gefleborgsbänken, som yttrade att förlidet års höst hade gifvit honom en ny erfarenhet, den nemligen att majsen icke kan uthärda konkurrens med potatesen, då en god årsväxt inträffar. Men han glömde en ganska vigtig omständighet, den nemligen att förlidet års höst inträffade en mycket svår vattenbrist i flera delar af landet. Det fans orter, der man icke kunde få mala tillräckligt för brödfödan, ännu mindre för bränvinstillverkningens behof, och detta var orsaken hvarför man på många orter begagnade företrädesvis potates och icke spanmål eller majs till brännerierna.

Till detta kommer än ytterligare en faktor. Vi fingo en mycket tidig höst med frost förra året, så att potatesen måste tagas upp mycket tidigt på hösten, och såldes till en del skadad af jordbrukarne till särdeles lågt pris. Allt detta sammanlagdt, torde tydligen ådagalägga vanskligheten af den nya erfarenhet, som åtskilliga talare trott sig vinna under sistlidne höst.

När en talare, som yttrar sig så talangfullt som den på gefleborgsbänken, framhåller för Kammaren alla de faktorer, som tala för hans åsigt och erfarenhet, bör han också taga *alla* de faktorer med i räkningen, som på frågans bedömande kunna inverka, ifall hans uppgifter

Tullen på majs. och erfarenhetsrön skola tillmätas någon vigt. Detta visar huru farligt det är att bilda sitt omdöme endast på en tillfällig omständighet.

(Forts.)

En talare har sagt att det skulle vara så ofantligt fördelaktigt att importera majs, bränna bränvin deraf för export. Tro Herrarne verkligen att amerikanarne icke skulle kunna lära sig konsten att bränna och exportera bränvin lika väl som svenskarne? Och är det icke stridande mot alla begrepp om ekonomisk beräkning att påstå, det vi här i landet skola ställa vår jordbruks- och bränvinsindustri på en så problematisk grund som den att hemta vissa varor från främmande verdensdelar, för att förädlade skeppas ut, liksom vi icke skulle blifva förekomna i det fallet af länder med gynnsammare läge.

Vidare säger man att potatesbränvinet är så lämpligt för export, enär det är så rent och användbart för de utländska vinfabrikerna vid tillverkningen af flera vinsorter. Detta vågar jag påstå är ironi. Tro Herrarne att den, som exporterar större kvantiteter bränvin, bryr sig om att fråga, om det är brändt af potates eller säd? Nej! Han köper der det är billigast, om det blott har den styrka han vill hafva och den renhet han önskar.

En annan talare på skånebänken anmärkte mot det andragna skälet att afvakta den tillsatta tullkomiténs utlåtande i ämnet, innan man gör någon ändring i nu gällande tullsatser, att, ehuru en tullkomité fans förlidet år, Riksdagen det oaktadt åsatte tull å majs med flera artiklar. Det är fullkomligt sant! Men det beslöts att en förstärkt tullkomité skulle tillsättas, och den fick det speciella uppdraget att söka utreda alla möjliga frågor, som stå i samband med landets industri; och det synes bäst af den massa frågopunkter, som blifvit ställda till oss litet hvar, att den har en långt vidsträcktare uppgift, än den förra komitén, som icke tyckes haft någon annan uppgift än att stryka ut så många tullsatser som möjligt.

En ärad talare gjorde en jmförelse mellan *majs* såsom råvara och *råsocker* såsom råvara. Jag hemställer till honom om han handlade fullkomligt konsekvent, när han antagligen var med om att sätta produktionsskatt på hvitbetssocker.

Talaren på gefeborgsbänken nämnde också att man icke bör på något sätt uppmuntra en industri, som står på så låg ståndpunkt och har så obetydligt värde som potatesodlingen, utan inskränka den produktionen så mycket som möjligt; och han rådde våra svenska jordbrukare att hellre odla andra sädeslag än potates. Ett i sanning välmående råd, men det vittnar om allt annat än om kännedom om vårt lands förhållanden. Om missväxt på potates inträffar eller skörden deraf blef ringa, hvarmed skall då den fattigare delen af befolkningen lifnära sig? Vi, se när sådan missväxt inträffar, hvilken jemmer, som uppstår i hela landet. Det finnes knappast något födoämne, som kan för den fattigare befolkningen ersätta denna produkt, fastän den anses höra till en så låg kultur!

Samme talare, liksom äfven en föregående, ömmade så mycket för en ny industri, som börjat florera inom landet, nemligen pressjästtillverkningen. Det har här väckts motion om att det skulle vara tull på införseln af pressjäst, men det har man motsatt sig. Nu säger man att denna nya industri i stället skall hjälpas genom att vi göra

majsen tullfri. Jag säger att när dessa ömmande framställningar göras från frihandlarnes sida till förmån för den svenska industrien, anser jag det som en djup ironi. De hafva enligt min uppfattning blott för afsigt att göra handel och vandel så fria som möjligt, men industriens ve eller väl bekymra dem föga. De tala om de fattiga, arbetande klasserna etc. etc., för att, som en talare på dalabänken mycket riktigt anmärkte, på sidovägar uppnå sitt mål. Hvad behöfver den fattige arbetaren? Jo! Arbete och en säker daglig inkomst. *Det* är för honom mycket viktigare, än att få ett eller annat födoämne något öre billigare. Ett anmärkningsvärdt förhållande är också det, att vi se arbetarne i massa utvandra, och utvandra just till de länder, der de allra högsta tullarne finnas. De äro således icke rädda för att flytta till de länder der det finnes tullar, utan de äro rädda för att bo i ett land, der det icke gifves någon uppmuntran åt industrien till fromma för hela folket.

Jag ber slutligen äfven att få nämna såsom ett skäl, som var bestämmande för Utskottet förlidna år och åtminstone för mig äfven i år, det nemligen att bereda statsverket inkomster, och hade vi haft denna majstull förra året, skulle den inbringat statsverket 330,000 kronor. Detta är icke under våra förhållanden en statsinkomst att förakta, och jag säger rent ut att majs är en sådan vara, som man skulle kunna begagna som en kassaartikel, just emedan en tull derå icke kan rubba några gamla förhållanden inom vårt näringslif. Denna vara har först på senare tider införts i landet och högst få hafva stält sin ekonomi derpå.

Med anledning af alla dessa skäl anhåller jag om bifall till Utskottets förslag.

Grefve Beck-Friis: Jag vet knappast under min riksdagsmannaverksamhet någon fråga, i sig sjelf så obetydlig som denna, som genom särskilda omständigheter så uppbringats till en betydelse, den i verkligheten icke eger. Men det är heller icke underligt, att så skett, då, såsom här en talare sagt, man kan minska bränvinssuperiet genom denna tull och då, enligt hvad en annan talare yttrat, man genom denna tull kan skydda våra näringar. Vi hafva således här både nykterhetsifvern och protektionismen, som tro sig genom denna tull kunna vinna en stor seger. Jag kan dock för min del icke dela denna åsigt. Mig förefaller frågan helt enkel. Frågan är: skall ett billigare foderämne vara att tillgå i vårt land; skola vi kunna ersätta hafren med något billigare; skola vi kunna i stället för oljekakor importera majs och exportera hafre, den dyrare varan? Jag tror att, om man ser frågan från denna sida, den icke skall vara svår att lösa. Jag fäster mig dervid i synnerhet vid, att denna Kammare, som förlidna år icke ville vara med om någon tull på majs, icke heller i år skall finnas villig att pålägga en sådan tull. För öfrigt är det ganska märkvärdigt med denna majs. Den har spelat en stor roll. Det var för några år sedan, som den kom till användande i stor skala i England. Då fruktade man, att hafreexportens tid i vårt land vore förbi, emedan man i England skulle kunna ersätta hafren med majs såsom det billigaste foderämne för

Tullen på majs.
(Forts.)

hästar; och det var verkligen ett par år, som ett öfverdrifvet användande af majs i England tryckte våra hafrepris. Men erfarenheten visade snart nog, att majs icke var lämpligt till hästars utfodring, åtminstone icke för ridhästar och vagnhästar. Majs var för dem icke bra och man har derföre för dem fått återgå till hafre. Deremot har för gröfre arbetshästar och gödboskap majsen med fördel vunnit stor användning. Sedermera kom användandet af majs afven hit till Sverige. Här användes majs såsom surrogat för rågmjöl, emedan majsen stod billigare i pris än råg. Man försökte använda den till bränvinsbränning och fann goda resultat deraf. Kom så ett dåligt potatisår, då man försökte taga potatis från Tyskland, men fann att det blef för dyrt. Då blef importen af majs stor och förskräckte en hel del folk, men förskräckelsen varade icke länge, ty man fann snart, att det icke var så farligt. Då vi sålunda hade fått in majs, försökte man, med den erfarenhet som vunnits från andra länder, att använda majs i våra ladugårdar; detta i synnerhet i de södra trakterna af Sverige. Man trodde då i början, att alla foderämnen skulle kunna ersättas med majs, men man har nu funnit, att det är endast för mjölk kreatur och gödboskap, som majsen har ett stort och berättigadt bruk och kan med fördel användas. I höstas gälde majsen omkring 80 öre; hafren gälde då en krona. Erfarenheten visade då, att, vid utfodring af mjölk kor, man med ett pund hafre, icke kom till samma resultat, som med ett pund majs. Genom att använda majs fick jag således en bättre inkomst af min ladugård och dertill hade jag en vinst af 20 öre på hvarje pund hafre jag sålunda kunde spara. Sedan har hafrepriset stigit och majspriset lika så, men, om jag bortser från tullen, är proportionen densamma. Det uppstår således för hvarje pund hafre, som kan i landet besparas genom att utfodra med majs, en nationalvinst af 20 öre, eller prisskillnaden mellan hafre och majs. Det är det enkla sätt, hvar på saken, å ena sidan sedd, gestaltar sig.

Å andra sidan tror jag icke heller, att om denna tull bibehålles, någon minskning i bränvinsproduktionen skall komma att ega rum, ty i Skåne och Småland kommer man nog att dertill fortfarande använda potatis, och i mellersta Sverige lär man väl begagna rågmjöl. Då säger man: det är bra, ty då stiger rågen i pris. Men jag vill erinra, att priset på råg icke bestämmes af oss utan på världsmarknaden af Ryssland och att vi måste betala det pris, som der fastställles. Vi hafva för öfrigt icke tillräckligt med råg inom vårt land, utan måste årligen importera sådan efter det pris, som bestämmes, icke af oss utan på produktionsorten.

Nyss sade en talare här, att, om man toge bort majsen och fodrade upp med hafre, så komme hafreprisen att stiga. Men det är icke sant; ty om vi fodra upp aldrig så mycket hafre, bestämmes priset å den varan icke deraf, utan af hvad hafren betingar vid export till England, och i denna export hafva vi att konkurrera med majsimporten till England.

Jag tror således, att det ur ren nationalekonomisk synpunkt skulle vara en vinst, om denna tull, som vid föregående riksdag antogs, komme att bortfalla. Min erfarenhet är, att majsens användning just hos de mindre jordbrukarne har på sista tiden gjort förvånande framsteg. Jag

har sålt majs till tusentals pund åt mina arbetare, mina underhafvande. De hafva allesammans funnit, att det är den bästa affär de kunna göra; de hafva fått ett billigt och godt näringsämne genom användandet af majs. Således skulle äfven för de fattigare jordbrukarne det vara en vinst, om de kunde få in majsen tullfritt. Jag yrkar därför bifall till motionen och afslag å Utskottets betänkande.

Tullen på majs.
(Forts.)

Herr Grefven och Talmannen uppstod och aflägsnade sig, och Herr vice Talmannen öfvertog ledningen af Kammarens förhandlingar.

Herr Wallenberg: Det är en alldeles särskild punkt, som jag skall bedja att till en början få fästa uppmärksamhet vid och upptaga till besvarande. Det är nemligen den, att man stödt sig på att, derföre att föregående Riksdag har beslutat åsättande af tull på den råvara, som kallas majs, nu församlade Riksdag icke bör röra vid det beslutet. Det ligger då i sakens natur, att man går tillbaka för att se till, huru det beslutet har tillkommit, och då visar det sig, att det fattades i gemensam votering med 164 röster emot 154. Det synes häraf, att utgången berodde på 5 röster för och 5 röster emot, hvilket var hela härligheten; men ser man till de afgifna rösternas antal, finner man, att 21 ledamöter voro borta från voteringen; och således kan man icke påstå att Riksdagens beslut skulle hafva utfallit på samma sätt, derest alla ledamöter hade varit närvarande. Emellertid är detta beslut tillkommet genom en majoritet af så ringa betydelse, att det icke må anses innebära en åsigt, som är rotfäst i riksdagsmännens föreställningssätt, utan är af mera tillfällig natur. Dessutom vill jag hemställa till Herr Talmannen, om icke Riksdagen är samlad hvarje år, bland annat, för att kunna rätta begångna misstag, så att dessa icke må göra så stor skada, innan de hinna rättas.

Jag har i sjelfva hufvudfrågan den alldeles bestämda uppfattning, att deri ligger ett *antingen—eller*, men det beslut, som fattades vid förra riksdagen, var rigtadt mot hvarje princip i dylika frågor. Jag säger *antingen* skola vi ingå på det protektionistiska systemet och skydda våra näringar — då menar jag med näringar icke blott potatisodling och icke ens blott hela jordbruket utan äfven de industriella näringarne — *eller* också skola vi se till, om vi icke möjligtvis må kunna täfla med andra länders industriella näringar af samma art; och då fordras dertill att man icke för dem, som arbeta derpå, fördyrar lefnadskostnaderna. Ty att med ett enda öre fördyra lefnadskostnaden för industriella arbetare utan att gifva tullskydd för industrien, det är att gå baklänges i allt som rör dessa frågor. Således, om man nu icke vill gifva tullskydd, som jag för min del icke har någon benägenhet för, åt de industriella näringarne, utan ställer den dörren på vid gafvel, och säger: de få täfla med andra länder bäst de kunna; men man tillika säger: något skola vi ändra i tullsatserna och derför fördyra vi lefnadskostnaderna, så förfar man principvidrigt,* och detta har Riksdagen dock gjort i denna fråga, det är säkert. Det gäller här icke blott bränvinet, såsom man med en viss grad af vämjelse velat söka komma en att tro att frågan uteslutande skulle afse, utan det är af erfarne jordbrukare upplyst, att majs äfven användes till utfodring och

Tullen på majs. att således importen af majs verkar på värdet både af kött och fläsk, och då tror jag man tryggt kan säga, att det är lefnadskostnaderna och ej blott dryckenskapen, som här äro i fråga att fördyra.
(Forts.)

En ärad talare midt emot mig har behagat säga, att arbetarne utvandra. Ja, om de utvandra är det därför, att arbetslönerna äro klena och lefnadskostnaderna dyra; det är hela skälet. Ur ekonomisk synpunkt kan det icke finnas något annat skäl än att de utvandra därför att de höga tullarne fördyra lefnadskostnaderna hemma och icke tvärtom, och jag kan icke inse någon logik i påståendet »att utvandringen skulle främjas, om man toge bort majstullen».

Samme ärade talare behagade uppgifva, att den, som köper brännvin, icke fäster sig vid, om det är tillverkad af säd eller potatis. Ja, det är möjligt, men jag tror, att jag skall kunna visa med börsnotering från Hamburg olika pris för brännvin tillverkad af säd och af potatis. Således bortfaller det argumentet.

Det är vidare sagdt, att man af vördnad för tullkomitén skulle låta frågan hvila. Ja, om vi skola vänta på alla komitébetänkanden, vore det så godt att genast upphöra med våra öfverläggningar, ty komitéer komma vi väl alltid att hafva. Man säger, att vi icke skola göra något för försvaret, emedan vi för dess ordnande hafva komitéer. Det hafva vi, men de hafva affäst andra komitéer, tillsatta för samma ändamål, och det kommer väl ock i framtiden flera komitéer att göra. Man bör icke göra något för sjöförsvaret förr än sjöförsvarskomitéerna blifva färdiga, icke något för landtförsvaret, förr än landtförsvarskomitéerna blifva färdiga, icke något för lefnadskostnadernas förminskande, förr än tullkomitén blir färdig, säger man. Ja, det tycker jag nästan är att söka skäl, der sådana icke stå att finna.

Jag vill inskränka mig till det sagda och anhåller om bifall till motionen.

Herr Ola Olsson: Af hvad jag förut yttrat i denna fråga skulle det möjligen kunna se ut, som om jag talat i eget intresse. Jag får därför upplysa, att jag icke är brännvinsbrännare, ej heller i någon nämnvärd mån odlar potatis, emedan jag har endast litet jord, som passar för sådan odling.

En talare har yttrat, att ladugården med dess afkastning bör sättas i första rummet, såsom det högsta och ädlaste, och potatisen i det andra såsom det lägre. Detta vill jag bestrida, ty det är känt, att potatisen kan med fördel användas till utfodring i ladugårdar, och att deraf alltså erhålles både kött och mjölk. Dessutom utgör den ett födoämne för människan och har således ett stort värde för jordbruket. Om hvad denne talare yttrat skulle vara sant, stode det i strid med så väl landbruksakademiens, hushållningssällskapens, landbruksskolornas som hvarje förständig jordbrukares lärdom, att rotfruktsodlingen bör såsom ett nödvändigt vilkor ingå i jordbruket. Ja, jag vill påstå, att rotfrukterna hafva det högsta värdet, och håller före, att ett cirkulationsbruk icke kan, såsom sig bör, bedrifvas, om icke deri ingå rotfrukter, såsom potatis eller betor och rötter, ehuru i vårt land ej finnes mycken jord, som är passande för odling af betor och rötter. Af det skälet anser jag, att potatisen bör stå mycket högt i värde och att

det icke kan vara skäl att sätta dess värde så lågt, som den ärade talaren velat göra. *Tullen på majs.*

(Forts.)

Erfarenheten har ännu icke tydligt visat oss verkningarne af majs-tullen, och vi böra derföre litet mera se tiden an, innan vi afskaffa denna tull. Det är hufvudsakligast af det skälet, att jag anser frågan om majstullens borttagande för tidigt väckt, som jag hemställer om afslag å motionärens förslag.

Flere ledamöter hördes ropa på proposition.

Herr Reutersvärd: Jag ber att endast få säga några få ord för att bemöta Herr Wallenberg, som vände sig mot mig specielt.

Jag anhåller då att få nämna, att jag icke kan gilla hans åsigt, då han här vill gå till grunden med frågan och tala om dess tillkomst och tillåter sig att dervid erinra att den knappa majoritet af tio röster, som åstadkom sista Riksdagens beslut om tullen å majs icke var någon tillförlitlig mätare om Riksdagens mening. Jag vill dervid erinra, att de allra viktigaste frågor hafva ofta hängt på en enda röst eller till och med på den förseglade sedeln. Hela embetsverk hafva vi till och med omorganiserat genom den förseglade sedelns votum, och sådana beslut hafva icke haft mindre helgd för det.

Han yttrade, bland annat, att skälet till utvandringen vore det, att man här i landet betalade klena arbetslöner men hade dyra lefnadskostnader. Jag säger, att det icke håller streck, ty här i landet får en arbetare i sådana industrigrenar, som bära sig, och om arbetaren har arbetsskicklighet, lika stor arbetslön och öfriga förmåner som i något annat land, och att lefnadskostnaden i Amerika är ofantligt många gånger större än i Sverige, det vågar jag säga, och att åtminstone Herr Wallenberg har mer än väl reda derpå. Olyckan för vår industri är, att det är våra bästa arbetare som emigrera, de som genom sitt arbete hafva samlat något kapital. Då vår industri, som nu ligger nere, var så blomstrande som t. ex. åren 1871 till 1874, vet nog Herr Wallenberg lika väl som vi, att arbetaren nog förstod att få med af den goda tiden och att dugliga arbetare voro eftersökta. Det är med det som med allting annat, att priset beror på tillgång och efterfrågan, ett argument som han sjelf ofta brukat komma med.

Jag fortfar att yrka bifall till Utskottets hemställan.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad framställdes först proposition på bifall till Utskottets hemställan och derefter proposition på afslag derå och bifall till mom. a af den i ämnet väckta motionen, och förklarade Herr vice Talmannen sig anse sistnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr Reutersvärd begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller Bevillnings-Utskottets förra hemställan i 5 punkten af betänkandet N:o 4, röstar

Ja;

Tullen på majs.
(Forts.)

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås nämnda hemställan och bifalles mom a af den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—36;

Nej—63.

Utskottets senare hemställan.

Herr Bennich: Då ändamålet med Kammarens nyss fattade beslut varit att oskadliggöra det mindre lyckade beslut, som fattades sista riksdagen rörande införseltull å majs, och då det naturligtvis måste ligga Kammaren om hjertat att förekomma, så vidt möjligt är, all skadlig inverkan af sistnämnda beslut, anser jag Kammaren böra understödja Herr Kockums förslag äfven i denna särskilda del, nemligen att den nu gällande tullen å majs, malen och omalen, skall upphöra redan från och med den 1 Maj innevarande år.

Jag ber derföre, och då denna fråga måste bero på Riksdagens och Kongl. Maj:ts gemensamma beslut, att få hemställa, att Kammaren måtte besluta: »att Riksdagen för sin del beslutar, att den nu stadgade tullen å majs, malen och omalen, skall från och med den 1 Maj innevarande år upphöra att utgå, samt att i underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t måtte, med bifall till Riksdagens beslut, förordna om den ifrågavarande tullafgiftens upphörande.»

Herr Reutersvärd: Jag tillåter mig här att med grundlagen i hand göra en liten erinran mot det förslag, som den siste talaren framställt. 60 § regeringsformen säger: »till bevilningar räknas tull- och accismedlen.» 61 § lyder: »alla afgifter, som Riksdagen under de i föregående § nämnda titlar beviljat, skola utgöras *intill slutet af det år*, under hvars lopp den nya bevilningen af Riksdagen fastställd blifver.» 62 § säger: »sedan statsverkets behof blifvit af Riksdagen pröfvade, ankommer det *på Riksdagen* att en deremot svarande bevilning sig åtaga samt att tillika fastställa, huru särskilda summor deraf skola till särskilda ändamål användas, och dessa summor under bestämda hufvudtitlar uti riksstaten anslå.» Nu har sistlidna års Riksdag anslagit dessa tullmedel för år 1881, och den allmänna bevilningen har blifvit rättad derefter, och man har beräknat en inkomst just af den artikel, som Första Kammaren här har förehaft. Jag hemställer då, huruvida det kan vara fullt grundlagsenligt att denna Riksdag ens för sin del beslutar att beröfva Kongl. Maj:t rättigheten att få de medel, som Riksdagen genom bevilningen en gång har lemnat till Kongl. Maj:ts disposition. Det kan väl möjligen hända, att de Herrar, som nu drifvit denna sats om borttagande af majstullen och väl lära vilja

drifva den till det yttersta, hafva hört sig för, och att regeringen kommer att bifalla en sådan framställning, men om härigenom en statsbrist vid årets slut skulle uppstå, då vågar jag påstå, att det kan framkalla en konflikt mellan Riksdagen och regeringen. Säger regeringen deremot nej, hvad blir då följden? jo att man satt Kongl. Maj:ts regering i den obehagliga ställning att nödgas afslå ett Riksdagens beslut.

Tullen på majs.
(Forts.)

Jag skulle emellertid vilja, för att icke helt och hållet undanskjuta förslaget, hemställa, att Kammaren behagade återremittera denna punkt till Utskottet, på det att man måtte inom Utskottet blifva i tillfälle att pröfva detsamma, ty i Utskottet har det aldrig blifvit pröfvadt; det föll der, i samma stund som första punkten blef ett afstyrkande af Herr Kockums motion.

Herr Hallenborg: Den siste ärade talaren har betraktat denna fråga ur konstitutionel synpunkt. Jag vill då fästa uppmärksamheten derpå, att de stadganden, som finnas i de af honom åberopade 60 och 61 paragraferna i Regeringsformen, tillkommit på det att icke någondera af statsmakterna skulle ensam kunna rubba ett beslut, som blifvit fattadt med afseende å skatter och bevillning; men det är tydligt och klart att, om begge statsmakterna förena sig derom, att en bestämd bevillning icke behöfver utgå, ingen grundlagsparagraf kan hindra dem att i sådant fall göra huru de vilja.

Friherre af Ugglas: Det förefaller mig som om Herr Hallenborg i denna sak ställt frågan på dess rätta ståndpunkt. Grundlagen innehåller visserligen, att dessa afgifter »skola utgöras intill slutet af det år, under hvars lopp den nya bevillningen af Riksdagen fastställd blifver», men icke kan man behöfva tolka grundlagen så inskränkt, att, om båda statsmakterna äro eniga i beslutet att icke utkräva en afgift, som förut har blifvit pålagd, det skulle vara dessa begge statsmakter gemensamt förmenadt att sätta ett sådant beslut i verket. Jag vill tillika fästa uppmärksamheten på, att just 62 §, som Herr Reutersvärd citerat, innehåller: »*sedan statsverkets behof blifvit af Riksdagen pröfvade*, ankommer det på Riksdagen att *en deremot svarande* bevillning sig åtaga». Nu har visserligen förlidna års Riksdag åtagit sig en bevillning med beräkning af tullinkomsterna till det ifrågavarande beloppet, men om nu Riksdag och Kongl. Maj:t äro eniga om, att den åtagna bevillningen räcker till, utan att uppbära den här i fråga komna tullafgiften, får jag hemställa, om man med ordalagen i grundlagen skall tvinga Konung och Riksdag att uppbära en afgift, som de båda gemensamt anse icke behöflig. Vidare ber jag få fästa uppmärksamhet derpå, att man här vid lag icke kan äfventyra någon konflikt, ty Herr Bennichs förslag innehåller icke något annat, än att Riksdagen skulle för sin del besluta detta och anhålla om Kongl. Maj:ts sanktion på beslutet. Skulle Kongl. Maj:t icke vilja sanktionera beslutet, så är frågan dermed förfallen utan att, för så vidt jag för min del kan finna, någon den allra ringaste konflikt mellan de båda statsmakterna derigenom har kunnat uppkomma. För min del skulle jag sålunda vilja hemställa, om icke den tolkningen torde vara den rätta, att, om båda

Tullen på majs.
(Forts.)

statsmakterna äro ense om, att en afgift, som en gång blifvit pålagd, icke vidare behöfves, det må stå dessa båda statsmakter fritt att indraga en sådan afgift; och då jag till följd deraf icke tror, att Herr Bennichs förslag strider mot grundlagen, får jag anhålla om bifall till detsamma.

Herr Stråle, Holdo: Jag har icke begärt ordet för att yttra mig i sjelfva saken, men då ordföranden i Konstitutions-Utskottet behagade upplysa Kammaren om, huru och hvarför denna grundlagsparagraf tillkommit, så ber jag att få erinra den ärade ordföranden i Konstitutions-Utskottet derom, att det står uttryckligen, att grundlagen skall efter ordalagen tydas, och jag tror icke att ordföranden i Konstitutions-Utskottet har befogenhet att upplysa om, hvarför en grundlagsparagraf tillkommit. Jag tror icke heller att den siste talaren haft rätt, då han inlåtit sig på en tolkning af grundlagen, ty detta tillhör endast Konstitutions-Utskottet och Kammarens talmän, men då jag nu särskildt i denna fråga har mig bekant, att Herr Talmannen icke skall vägra att framställa proposition på det af Herr Bennich framlagda förslaget, så har jag för min del intet yrkande att göra.

Herr Reutersvärd: Jag vill medge att Friherre af Ugglas kan ha rätt i så måtto, att om Konung och Riksdag besluta att upphäfva den så kallade majstullen eller andra tullar, så är ju saken dermed klar. Men skulle deremot Riksdagen och Kongl. Maj:t stanna i olika meningar, så är det, säger Friherren, Kongl. Maj:t, som afgör frågan, och då uppstår ingen konflikt; men jag ber då att få erinra Friherre af Ugglas derom, att Kongl. Maj:t icke kan i ett nu och icke ens före den 1 Maj beräkna, huruvida de af 1880 års Riksdag bestämda bevillningar i tullar, bränvinsskatt etc. räcka till att betäcka de dermed afsedda utgifter. Uppstår det då en brist, så vågar jag påstå, att en konflikt kan framkallas mellan Riksdag och regering, ty då Riksdagen har sagt: vi hafva beräknat bevillningen efter andra artikeln bevillningsförordningen och öfriga bevillningar under förutsättning att alla tullpligtiga varor skola till statsverkets inkomster bidraga, men Kongl. Maj:t icke deraf har velat begagna sig, så kan det komma en obehaglig efterräkning från Riksdagens sida, som säger: vi hafva en gång beviljat Kongl. Maj:t vissa belopp till statsbehofvens fyllande, denna rätt har Kongl. Maj:t icke tillfullo begagnat sig af, här är en brist och den har uppstått genom Kongl. Maj:ts oförmåga att nu kunna bedöma, huru dessa af förra Riksdagen beslutade inkomster i verkligheten komma att gestalta sig vid årets slut, och denna brist måste på annat sätt fyllas, men med hvad, jo måhända genom en tilläggsbevillning! Jag fortsätter mitt yrkande om återremiss.

Friherre Klinckowström: Då jag icke kan dela det sätt, som Herr Hallenberg och Friherre af Ugglas hafva framställt att förändra rikets grundlag, nemligen att det endast skulle fordras Riksdagens och Kongl. Maj:ts samtycke till en åtgärd, hvarom grundlagen föreskrifver huru dermed förfaras skall, så måste jag protestera mot det beslut, som jag befarar att Kammaren ämnar fatta, då den vill bifalla andra

punkten af Herr Kockums förslag. Jag har äfven en ytterligare och finansiell anledning dertill. Det är känt, mine Herrar, att en stor del importörer öfver allt i Sverige hafva, förtröstande på helgden af grundlagsenligt fattadt beslut vid sista Riksdagen, med stora omkostnader importerat ofantliga massor af majs. Det är ju klart, att om nu Riksdagen fattar ett beslut, att från den 1 Maj innevarande år tullen på majs skall upphöra, så blifva de förluster, dessa importörer göra på majsimporten, som de företagit, förlitande sig på helgden af en gång fattade beslut, icke obetydliga, och jag tror, att de hafva grundade skäl att deröfver beklaga sig. Det rigtigaste sättet att under nu varande förhållande behandla denna punkt anser jag innefattas i det af Herr Reutersvärd framställda förslaget att återremittera densamma till ny behandling inom Bevillnings-Utskottet.

Tullen på majs.
(Forts.)

Grefve Mörner: Icke lär det väl egentligen vara endast frågan om tullen på majs, som föranledt den debatt, som här i dag egt rum, utan litet hvar inser nog, att det ligger något vida djupare under denna fråga. Det gäller en principvist, nemligen huruvida man vill på något sätt inslä i eller rättare sagdt vidhålla den rigtning till protektionism, som förra Riksdagen beslöt, eller huruvida man vill frånträda den samma och åter öfvergå till det mera radikala frihandelssystemet, som under en temligen lång tid här gjort sig gällande. Om denna fråga i sig sjelf behöfver jag egentligen icke yttra mig nu. Jag kan dock säga, att jag förra riksdagen röstade emot tullen på majs, men därför befinner jag mig icke nu vid denna riksdag på samma ståndpunkt. Jag hörde nyss till min oro och djupa bekymmer ett yttrande af en talare här bredvid mig; han sade, att ett riksdagsbeslut egde just icke någon helgd i och för sig, utan man skulle se till, huru många som voterat, och om ett beslut vore tillkommet med knapp majoritet, så hade det icke så bindande kraft. Hvertill förer, mine Herrar, denna grundsats i fråga om statsrättsliga förhållanden? Är det på sådant sätt, som svenska Riksdagen bygger lag inom Sveriges land och för Sveriges folk, då vet jag icke, på hvilken ståndpunkt vi stå, huruvida vi ega någon verklig rätt eller det gäller blott den rätt, som en tillfällig majoritet kan tillskansa sig. Mot denna utsaga har jag härmed velat nedlägga min protest, likasom jag också får förklara, att jag anser det för en olycka att Riksdagen nu utan noggrann pröfning, ja, nära nog utan något skäl blott på grund af vissa teorier och yttranden, som, ehuru aktningvärdas i sig sjelfva, kan hända röjde mera teoretiska insigter än kännedom om, huru det i praktiken förhåller sig — på grund af sådan handlingning så att säga handlost kastat öfver bord ett beslut, som vid en föregående riksdag blifvit fattadt, utan att gifva sig tid att tillse, hvad samhällets behof verkligen kräfver, och huruvida det beslutet varit af skadlig inverkan och därför borde undanrödjas. Men hvad som Riksdagen bestämt har åstadkommit, om detta beslut blir Riksdagens, det vill säga går igenom i begge Kamrarne, det är det, att man vet, att ingen kan trygga sig ens för två år till någon Riksdagens åtgärd, utan allt står öppet: det beslut, som fattas i dag, kan förkastas i morgon. Hvilken åsigt, hvilken kraft, hvilken konsekvens genomgår då denna församling, och hvilka anspråk har väl den att

Tullen på majs.
(Forts.)

deltaga i styrandet af landets öden? Man kan visserligen skifta åsigt, det är sant, men då skall det framstå sådana kraftiga skäl och sådan manande nödvändighet, som göra det till ett nödtvång, och icke föranledas blott af kärlek till teorier och icke af något förhållande bestyrkta föreställningar. Detta är den reservation, som jag velat inlägga mot det beslut, som Kammaren nyss har fattat i fråga om majs-tullen.

Hvad sedan angår den senare delen, som nu föreligger, eller att denna tull skulle upphöra från och med den 1 Maj detta år, så kan jag icke neka till, att jag delar Herr Hallenborgs och några andra talares åsigt, så att, om Riksdag och regering äro ense om saken, ser jag icke annat än att det grundlagsenligt kan ske, ehuru derföre icke är sagdt att det bör ske. Vill man fortgå på den banan att bryta fattade beslut, så må man göra det, något hinder deremot finnes icke i grundlagen; men jag för min del afstyrker sådant förfarande.

Herr Peyron: I fråga om den nu föreliggande punkten vill jag endast yttra, att jag för min del icke kan inse, hvarför man icke kan bifalla Herr Bennichs förslag, men jag begärde ordet egentligen för att med afseende på det yttrandet af en talare på elfsborgsbänken, att man icke borde taga bort tullen på majs, derför att det skulle skada importörerne, få förklara, att jag icke förstår meningen dermed, ty den majs, som kom in i fjor, är ju tullfri och detta året har någon majs icke kommit in, icke en gång till de södra hamnarne. Jag kan derför icke förstå hvad han menade med detta yttrande.

Herr Forssell, Hans: En högt ärad ledamot på östergötlandsbänken har i högstämda ordalag vädjat till Kammarens känslor för kontinuiteten och helgden af grundlagsenligt fattade beslut. Han har grundat detta sitt yttrande hufvudsakligen derpå, att Riksdagens beslut konstituerar ett rättsförhållande och att det vore af vigt att upprätthålla ett sådant, så att man icke kränker den bestående rätten. Ja, mine Herrar, om detta beslut verkligen hade skapat en rätt, då kunde det vara något stort skäl att vidhålla detsamma; men om det, såsom jag och säkerligen många med mig inom denna Kammare anse, har icke ens skapat en fördel för någon, men deremot verkligen kränkt en rätt för många, för de många intressen, som äro genom detsamma förfördelade, då synes det mig, som om aktningen för rätt just borde leda Kammaren till att upphäfva beslutet, såsom den ock redan har gjort, och derefter söka att så fort som möjligt skaffa tillämpning af detta beslut. Och såsom ett bevis på, att detta den förra Riksdagens beslut verkligen kränkt en rätt, vågar jag anföra just den ärade talarens egen förklaring derom, att han sjelf förra riksdagen röstade *emot* majstullen. Jag gör mig nemligen förvissad derom, att skälet hvarför han röstade *emot* majstullen just var det, att han ansåg densamma vara orätt, och då finner jag det helt naturligt, att han så väl som andra skulle vara angelägen om att rätta det orätta.

Hvad nu beträffar importörernas intresse, tillåter jag mig också att fästa uppmärksamheten derpå, att de importörer, som efter förra Riksdagens beslut före den 1 Januari detta år infört betydande

quantiteter majs, hafva gjort detta för att undkomma tullen. Jag kan icke inse, att, om de häri hade någon spekulation på en ny tull, detta kan vara något skäl för Riksdagen att gå deras önsknings till mötes. Hvad Riksdagen nu gör är endast att den befriar äfven följande års importörer från den tullsats, från hvilken det förra årets importörer voro frie.

Tullen på majs.
(Forts.)

Jag yrkar bifall till Herr Bennichs förslag.

Herr Kockum: Det var med anledning af ett yttrande af Friherre Klinckowström, som jag begärde ordet. Han sade, att det skulle lända importörerna till skada, om majstullen upphäfdes redan i år.

Jag håller här i min hand ett bref från kanske den störste majsimportören i Sverige, hvilken benäget har lemnat mig några upplysningar i denna sak. Han slutar sitt bref med följande ord: »det skulle glädja oss mycket, om vi snart finge höra, att Riksdagen beslutit majs-tullens upphäfvande». Jag ville endast anföra detta och yrkar fortfarande bifall till min motion.

Grefve Mörner: Det är icke den siste talarens yttrande, vid hvilket jag ämnar fästa mig, utan den näst sistes. Hvad han yttrade, gjorde för mig alldeles klart hvad han menat, men rubbar på intet sätt min öfvertygelse om hvad jag borde säga.

Begreppet rätt framstår för oss begge i så olika dager, att jag är rädd för att det behöfves mycken, mycken möda för att derom kunna sammanjemka oss. Han hade uppfattat saken så, att mitt votum vid förra riksdagen skulle hafva stödt sig på någon åsigt om rätt, men det gjorde det visst icke. Hvem hade väl då att såsom något rättsförhållande påyrka tull för majs eller tullfrihet därför? Det var en fråga, som förelåg helt och hållet fri till Riksdagens behandling, och Riksdagen hade full befogenhet såsom nyttigast syntes, fatta sitt beslut derom. Hvilket det beslutet än blef, så kränktes, för så vidt jag kan förstå, derigenom ingen rätt, utan Riksdagen hade då, såsom sagdt, till uppgift att tillse, hvad Riksdagen trodde vara nyttigt och gagnande och därför ansåg böra ske, och ur den synpunkten förmodar jag, att Riksdagen också fattade sitt beslut. Men hvad jag yttrade om rätt var det, att jag ansåg det icke vara rätt af Riksdagen att bryta beslutet nära nog utan andra skäl än dem, som voro hemtade från teoriens område, och utan att hafva några bevis på att det verkat skadligt, hvarigenom Riksdagen således skulle erkänna, att vi voro så litet upplyste förra året, att vi utan besinnande fattade ett beslut, som dock kunde blifva af stor vikt. Och nu, nu skulle vi ändra det! Men hvarför? Jo, därför att personer hafva sagt oss, att det är teoretiskt orätt, men verkningarne af beslutet hafva vi icke sett. Vi kunna icke åberopa några skäl, icke några bevis, icke några omständigheter, som tala för att beslutet bör upphävas.

Detta är våra olika åsichter om rätt. Jag kan icke hjälpa, att de divergera från hvarandra. Kunde de någon gång i tiden sammanjemkas, så vore det mig kärt, men i närvarande stund vågar jag icke hysa stora förhoppningar derom.

Tullen på majs.
(Forts.)

Rop hördes nu på proposition.

Herr Reutersvärd: Jag ber om ursäkt att jag ännu en gång begärt ordet i denna fråga, men jag har icke med tystnad kunnat höra Herr Forssells yttrande, att man kränker andras rätt, när man åsätter en tullsats, men icke när man tager bort en tullsats. Kränker jag någons rätt i det ena fallet, så gör jag det väl äfven i det andra, och följaktligen skulle hvarje ändring i tulltaxan innebära en rättskränkning. Jag skulle icke hafva fäst mig vid detta yttrande, om det hade blifvit fäldt af någon annan, men då det fälts af en person, som är så känd för sin statsmannakloket som han, så måste jag uttrycka min förvåning öfver att från hans mun höra en sådan grundsats uttalad som den, att Riksdagen icke skulle hafva rätt att åsätta en tull, ty derigenom skulle man kränka andras rätt; men deremot skulle man icke kränka någons rätt, då man borttager tullar å artiklar, som äro föremål för svensk tillverkning, utan att höra dem, hvilkas rätt det gäller och som i ett penndrag kunna blifva totalt ruinerade. Senast här-om dagen hafva Herrarne varit med om att företaga en dylik strykning, och det innebar verkligen en kränkning af andras rätt, men detta fäste man sig ej vid, ty det ingick i systemet.

Friherre af Ugglas: Jag ämnar icke här åter inlåta mig på frågan om sjelfva majstullen och huruvida någon rätt derigenom blir kränkt eller icke. Den frågan är redan af Första Kammaren afgjord, och jag ber, att Herrarne ville egna sin uppmärksamhet åt den fråga, som nu föreligger, nemligen huruvida Kammarens nu fattade beslut bör tillämpas något tidigare eller något senare. Derom handlar helt enkelt den fråga, som nu föreligger, och jag ber, att man icke måtte sammanblanda eller så att säga trassla bort den med andra frågor.

I det afseendet är det åtminstone för mig klart, att Konung och Riksdag måtte hafva rätt att *icke* utkräfvat en bevilling, som icke erfordras, fastän den en gång blifvit åsatt.

Hvad beträffar Friherre Klinckowströms antydande, att det skulle vara så orätt mot importörerna att borttaga denna tull, så vågar jag påstå, att han i det fallet blifvit vederlagd. Jag förstår icke huru, om import detta år sker, herrar importörers rätt kan kränkas derigenom, att de få in sin vara billigare, än de beräknat, och något annat ligger icke i förslaget.

Dessutom vill jag fästa uppmärksamheten derpå, att om det är meningen att denna majstull skall upphävas, så är det väl bättre att det sker så fort som möjligt och innan någon inverkan deraf på våra affärsförhållanden egt rum, än att låta den under ett helt års lopp kvarstå.

Jag tror därför, att, under det att det icke strider mot grundlagen, det bestämdt öfverensstämmer med nyttigheten att bifalla Herr Bennichs förslag.

Herr Jöns Pehrsson: Jag, som är van att vara bland minoriteten, vill derföre icke öfver, att jag blef det äfven vid det beslut, Kammaren nu senast fattat. Men om Kammaren vill bifalla mo-

tionärens förslag i nu förevarande del, hemställer jag, om icke Kam-maren inslår på en väg, hvarigenom ett farligt prejudikat för framtiden stadgas. Ty det kan ju lätt med samma skäl, som motionären i sitt förslag åberopat, vid en kommande riksdag väckas fråga om, att hela vår bevillning skall utgå blott under en eller annan följande månad och sedan helt och hållet upphöra. Den ena bevillningen bör vara lika helig som den andra. Om vi nu bestämma att den ifrågavarande tullbevillningen å majs, hvilken enligt nästföregående Riksdags beslut afser hela året 1881, skall upphöra redan den 1 instundande Maj, så kan ju nästa Riksdag med samma rätt komma och återkalla den allmänna bevillning för 1882, som vi komma att bestämma. Och enligt den grundlagstolkning, vi hört af ordföranden i Konstitutions-Utskottet, skulle detta beslut, om Kongl. Maj:t gillade detsamma, gå i verkställighet. Jag tror, att grundlagens bestämmelser icke äro af så lös-ligt innehåll utan att de måste tolkas på det sätt, att den bevillning, som en Riksdag en gång fastställt, också skall gälla till utgången af det år, för hvilket den stadgats. Det är klart, att majoriteten beslutar i denna sak, huru den behagar; men jag har i likhet med den gamle mannen från Östergötland blott velat nedlägga min protest mot ett sådant tillvägagående, under erinran, att man derigenom lätt kan råka ut för likartade fall, som äro af vida kinkigare och farligare be-skaffenhet. Jag tror, att för närvarande finnes i Sverige så mycket majs, som kan förbrukas innevarande år och jag bryr mig för öfrigt icke om importen och exporten vid bedömandet af denna fråga. Men jag håller på, att Kam-maren icke bör fatta något lättvindigt beslut deri, och anhåller därför om afslag å motionärens hemställan i den föredragna punkten.

Tullen på majs.
(Forts.)

Grefve Mörner: Det var ett yttrande af en talare på stockholms-bänken, om att »saken trasslades bort», som föranledde mig att än en gång begära ordet, emedan detta yttrande, rigtigt emot motsidans ta-lare, således äfven kunde anses angå mig, och beskyllningar, som lem-nas obesvarade, någon gång till följd deraf, åtminstone för ytliga gran-skare kunna anses såsom behöriga. Jag vill således bedja den ärade talaren erinra sig, att mitt första anförande vid denna punkt innebar till allra största delen blott en reservation mot det beslut, som Kam-maren vid den nästföregående punkten fattat, och icke en inledning af debatten rörande den fråga, som nu föreligger till afgörande. Om den yttrade jag mig mycket kort och sökte dervid enligt min uppfattning snarare reda ut saken än trassla bort densamma.

Herr von Strokirch: Det tullbelopp, som här är i fråga att efterskänka, ingår naturligtvis i beräkningen af 1881 års inkomster. Bland dessa inkomster är också en tilläggsbevillning tagen med i be-räkningen. Om nu denna tullsats efterskänkes, så torde det väl icke kunna förnekas, att en rubbning och i viss mån en orättvisa inträffar, i det att man bibehåller tilläggsbevillningen, men upphäfver en för året fastställd tullbevillning. Och då denna fråga, som synes vara af en viss konstitutionel betydelse, torde vid sådant förhållande behöfva vidare utredning, förenar jag mig med dem, som yrkat återremiss.

Tullen på majs.
(Forts.)

Herr von Möller: Jag röstade för bifall till motionärens förslag i den förra punkten och skall göra det äfven vid den föredragna, blott jag kan vara förvissad om, att icke någon, som i år importerat majs, genom bifall till förslaget blifver lidande. Jag vet väl, att man påstår, att icke någon majs blifvit importerad under detta år, och jag hörde nyss en talare på stockholmsbänken försäkra sådant. Men det kunde ju hända, att sådan import någonstades inom riket verkligen skett under loppet af detta år. Och för att vinna visshet i detta afseende, tager jag mig friheten vända mig till den person, som är här närvarande och som bäst bör kunna lemna den upplysning jag anser erforderlig, nemligen chefen för Generaltullstyrelsen. Förklarar han med bestämdhet, att ingen majs i år importerats till Sverige, och man följaktligen kan vara förvissad om, att genom bifall till motionärens förslag i denna punkt någon rättskränkning icke inträffar, vill jag instämma i detta förslag och äfven för min del yrka bifall till detsamma. I annat fall förenar jag mig med dem, som yrkat återremiss, på det att frågan må inom Bevillnings-Utskottet blifva ytterligare utredd.

Herr Bennich: Då jag blifvit interPELLERAD och det aldrig kan falla mig in att meddela en uppgift, om hvars pålitlighet jag icke är viss, får jag svara, att, enär jag här icke har tillgång till tulljournalerna och än mindre kan af journalerna för Januari och Februari i år veta, hvad som inträffat i Mars månad, vågar jag ingalunda med någon säkerhet påstå, att import af majs icke egt rum under innevarande år. Men jag tror mig med temligen stor säkerhet kunna antaga, att någon sådan import icke egt rum af det skäl, att våra hamnar alltsedan årets början varit stängda nästan öfverallt äfvensom att importen af majs under förra året öfversteg det årets behof och gjordes till en spekulation. Härtill kommer, att de importörer, som sysselsätta sig med denna affärgren, böra af det vid riksdagens början väckta förslaget om majstullens afskaffande hafva blifvit afskräckta från vidare import af denna vara, så länge frågan om tullsatsens vidare bestånd är oafgjord. Då emellertid den till mig ställda frågan kunde blifva fullständigt besvarad, derest Kammaren tilläte, att den återkomme under öfverläggning inom Utskottet, och då jag icke vill, att någons rätt skall blifva kränkt genom Kammarens beslut i förevarande ämne, förenar jag mig med Herr Reutersvärd i begäran om återremiss.

Herr Reutersvärd: Jag ber, att vår högt ärade vice ordförande i Bevillnings-Utskottet ville lemna Kammaren ännu en upplysning. Jag antager, att han har rätt deri, att till följd af att våra hamnar varit tillfrusna, ingen import af majs ännu egt rum. Men jag tror han har svårt att besvara den frågan: huruvida icke majs kan vara reqvirerad och på väg till Sverige, och våra hamnar vara öppna, innan Riksdagens beslut blifvit fattadt, kanske genom gemensamma voteringar, och Kongl. Maj:t resolverat i ämnet — kan icke under tiden majs komma att införas? Huru skall man då gå till väga? Skall Generaltullstyrelsen, på god tro att Kongl. Maj:t sanktionerar Riksdagens beslut i detta fall,

icke utkräfva någon tull, eller skall tull inbetalas och sedermera medgifvas restitution?

Jag önskar få upplysning i denna sak. Ty jag tror att beträffande sådana kinkiga frågor tiden är väl använd, om man söker i tid reda dem.

Tullen på majs.
(Forts.)

Herr Wærn, Carl Fredrik: Jag tror att jag kan, om icke besvara den siste talarens direkta fråga, likväl förklara det förhållande han nämnt. Helt säkert har ingen förtullat majs de förra månaderna eller införskrifvit majs, utan att han dervid haft sin fördel. Det finnes ingenting, som hindrar, att icke möjligen någon har haft en köpare, som velat betala varan äfven med tillägg af tullsatsen, och i så fall har ju ingen rättskränkning egt rum. På samma sätt blir förhållandet, om någon nu importerar eller efterskrifver majs; då, i fall tullfriheten inträder den 1 Maj, han kan antingen till dess lägga varan på nederlag eller ock betala tull genast; det senare gör han icke, om han icke har sin fördel dervid, såsom t. ex. om en köpare är otålig och säger: »jag ersätter tullen, om jag får varan i morgon», och då sker ju ingen rättskränkning.

Jag kan icke finna, att denna fråga inverkar på det beslut, Kamraren nu kommer att fatta, och jag kan därför icke annat än yrka direkt bifall till motionärens förslag.

Friherre af Ugglas: Då jag instämde med Herr Bennich, får jag förklara, att, som jag på intet vis önskar att detta beslut genom någon öfverraskning eller utan pröfning blir fattadt, jag gerna instämde med honom i hans gjorda frumställning om återremiss.

Herr Bennich: Den fråga, som Herr Reutersvärd ställt på mig, har hufvudsakligen redan af Herr Wærn blifvit besvarad. Hvarken Herr Wærn eller jag lär kunna veta, om en spekulant reqvirerat majs, som är på väg och kommer in om en eller annan månad, förr än tullen blifvit upphäfd. Men om så skulle vara förhållandet, läser denne importör icke vara så litet uppmärksam på de förhandlingar, som ega rum vid riksdagen, att han icke får erfaras, att tullen på majs kommer att upphöra den 1 Maj, förutsatt, att det blifver Riksdagens beslut, och då är han nog försiktig, att han icke förtullar sin vara utan lägger den på nederlag för att afbida tiden för tullfriheten. Skulle han deremot träffas af den öfverraskningen, att han reqvirerat en vara under förutsättning att den drager tull, men som, när den kommer hit, är tullfri, så föreställer jag mig, att denna öfverraskning skall för honom på intet vis vara obehaglig.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade Herr vice Talmannen att i afseende på Utskottets förevarande hemställan, hvars godkännande ej blifvit af någon ledamot begärdt, hade yrkats dels af Herr Wærn, Carl Fredrik, bifall till ett så lydande förslag: »att Riksdagen för sin del beslutar, att den nu stadgade tull å majs, malen och omalen, skall från och med den 1 Maj innevarande år upphöra att utgå, samt att i underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, att

Kongl. Maj:t måtte, med bifall till Riksdagens beslut, förordna om den ifrågavarande tullafgiftens upphörande», dels ock återremiss.

Härefter gjordes propositioner, först på bifall till Utskottets hemställan, vidare på bifall till Herr *Wærns* omförmälda yrkande och slutligen på återremiss; och förklarades sistnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad.

Den vidare föredragningen af betänkandet uppsköts till aftonsammanträdet.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 4 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.